

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič
a Din 2.—, do 100 vrst Din 250, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petič
vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. (Inseratni davek posebej.) — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knaflcova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26.

CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.

Jesenice, Ob kolodvoru 101. —

Račun pri pošti čez zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Demisija celokupne avstrijske vlade?

Zaradi imenovanja dr. Straffelle za generalnega direktorja avstrijskih železnic je nastal v vladi spor, zaradi katerega bo bržkone odstopila celokupna vlada — Odločitev danes popoldne

Dunaj, 24. septembra. Popolnoma nepričakovano je prišlo v avstrijski vladi do krize, še bolj nenavadno pa je njen vzrok. Kakor znano, se je nedavno vršil proces med graškim podžupanom Straffello in dunajsko »Arbeiter Zeitung«, čegar ozadje je tvorilo nameravano imenovanje dr. Straffelle za generalnega ravnatelja avstrijskih železnic. To imenovanje je forsrirala kršćansko-socialna stranka, dočim so se mu socialni demokrati uprili in vprizorili v svojem tisku hudo kampanjo proti dr. Straffelli. Iz te kampanje se je izcimil proces, v katerem se je tožnemu uredniku posrečilo dokazati resnice v onih točkah obtožnice, ki se tičejo očitkov nekorektnosti in nesposobnosti dr. Straffelle za ravnateljsko mesto.

Zaradi priziva, ki ga je vložil dr. Straffella proti tej delni oprostitvi, razsodba še ni pravomočna. Kljub temu pa sedaj kršćanski socialisti forsrirajo imenovanje dr. Straffelle za generalnega ravnatelja avstrijskih železnic, češ, da ga je treba rehabilitirati in dati obenem zadoščenje tudi

stranki, ki je bila s procesom hudo kompromitirana. Temu pa se je odločno upri minister trgovine dr. Schuster, v čegar resor spada železnice. Med njim in poškanečarjem Vaugoinom je nastal zato spor, ki je dovedel do demisije dr. Schusterja. Vsa prigorvarjanja, naj bi umaknil svojo demisijo, so ostala brezuspešna. Zaradi tega se bo danes popoldne sestal ministrski svet, da končno odloči o sklepu o tej demisiji.

Med tem pa se je položaj še bolj poostрил in se z vsoto resnosti govori o demisiji celokupne vlade. Svoji je imelo vodstvo kršćansko-socialne stranke sejo, na kateri je razpravljalo o položaju. Po dolgotrajni debati je bilo sklenjeno, da vztraja stranka brezpogojno na takojšnjem imenovanju dr. Straffelle za generalnega direktorja avstrijskih železnic. Člani vodstva stranke so danes posetili dr. Schobra in mu sporočili to zahtevo. Dr. Schober je odklonil imenovanje dr. Straffelle z utemeljitvijo, da bi značilo to poseganje v judikaturo, ker sodba še ni pravomočna in se bo proces med dr. Straffello in »Arbeiter Zeitung« še nadaljeval. Zaradi tega je ta za-

hteva za vlado docela nesprejemljiva. Ker pa kršćansko-socialna stranka vztraja na tem, bo vlada podala ostavko. Odločitev bo padla na današnji popoldanski seji.

V političnih krogih so prepričani, da je kriza vlade neizbežna. Mislijo pa, da jo hočejo kršćanski socialisti namenoma izzvati, da bi preprečili nadaljno parlamentarno delo in izzvali nove volitve. Upajo namreč, da je po nemških volitvah razpoloženje za to dobro in da bodo mogli na ta način streti moč socialnih demokratov. S tem bi tudi preprečili sprejetje zakonov, ki jim niso všeči, kakor zakon o reformi zakonskega prava, šolski zakon in še nekatere druge.

Kako bi rešena važna kriza, se še ne more napovedati. Vsekakor pa bi prišlo Schobrove vire v trenutku, ko se je pripravljala na veliko sanacijsko delo na gošpodarstvu, kajti, roditelj za avstrijsko gošpodarstvo si bode posledice, ker bo delo za konsolidacijo gošpodarstva zastalo, nasprotno pa se bodo še bolj razvnele politične strasti.

Lord Rothermere o nemških volitvah

Rothermere simpatizira z nemškimi narodnimi socialisti — Krvav pretep v občinskem svetu v Beyreuthu

London, 24. septembra. Znan pobornik za revizijo mirovne pogodbe z Madžarsko, lord Rothermere, je izjavil monakovskim novinarjem, da je z izidom nemških volitev izredno zadovoljen in jih smatra za mehinik v svetovni zgodovini. Rothermere naglašja, da je prišlo do tega dogodka v času, ko vlada v mednarodni politiki naravnost obupen kaos. »Moje trdno prepričanje je,« pravi Rothermere, »da je ogromna zmaga nemške fašistične stranke rezultat sedanjega negotovega časa in da pomeni novo dobo v odnošjih nemške države z ostalim svetom. Glasovi nemške narodne — socialistične stranke so narasli od 809.000 na 6.400.000 glasov. Te številke pomenijo nekaj več nego trenutni volilni uspeh. Med volilci narodne socialistične stranke je nad polovico ljudi od 20 do 30 let, ki delajo za Nemčijo to, kar upam, da

bo storila za Anglijo angleška mladina. Ti ljudje hočejo zgraditi nov nemški narod. Če se bomo obsovali pri teh mladih ljudeh, bo reakcija v Nemčiji še hujša kakor pri zadnjih nemških volitvah.«

Frankfurt, 24. septembra. V občinskem svetu v Beyreuthu je prišlo večeraj pri razpravi o notranjih občinskih davkih do krvavih spopadov med narodnimi socialisti in socialnimi demokrati. Ko je voditelj narodnih socialistov Schemm izjavil, da ne umakne psovke »Rdeči psi«, ki jo je večkrat rabil v javnih govorih, je socialno-demokratični občinski svetnik planil proti njemu, ga prijel za prsa ter ga udaril v obraz. Nastal je velik tepež med narodnimi socialisti in socialnimi demokrati. Narodno-socialistični občinski svetnik Baumgarten je bil s steklenico tako težko ranjen na glavi, da so ga morali prepejati v bolnico. Tudi drugi občinski svetniki so bili ranjeni.

Ukrepi poljske vlade proti opoziciji

Preprečen požig železniškega skladišča — Policijske odredbe proti opozicijskemu listu

Varšava, 24. septembra. Kazenske odredbe proti Ukrajincem v vzhodni Galiciji se od poljske vlade energično izvajajo. V mnogih krajih je bilo izvršenih precejšnje število aretacij. Iz Tarnopola javljajo o novih sabotažnih aktih in požarih. Iz Lvova javljajo, da so na postaji Lvov-Lyczakov v zadnjem trenutku preprečili požar železniškega skladišča, ki so ga neznanec polnil s petrolejem. V Lvovu je zveza rezervnih častnikov vzhodne Galicije in Volinje sprejela na svojem zborovanju resolucijo, ki poziva vlado, naj uvede preki sod, zapre ukrajinske šole in razpusti ukrajinske organizacije. Obenem je bilo sklenjeno organizirati samopomoč.

Varšava, 24. septembra. Policija je večeraj dopolnila nenadoma preprečevala prodajalcev listov in kolporterjem vstop v poslopje opozicijskega lista »ABC«. Tudi to-

vorni avtomobili niso smeli priti na dvorišče poslopja. Močan oddelek policije je skrbel za strogo izvedbo te odredbe, ki se utemeljuje s higienskimi vzroki. Da se je mogla prodajati jutranja izdaja lista, so z nosili izvoze lista iz poslopja ter jih prepeljali z vozom na neki most, kjer so napravili letede ekspedicijske. Ko pa je uprava lista hotela tudi večerno izdajo prodajati na ta način, je prišel na most oddelek policije ter razgaljal kolporterje. Policija je tudi zasedla vhod v poslopje lista. Uprava lista pa še ni opustila borbe s policijo ter je nameravala za danes in prihodnje dni napraviti na raznih točkah mesta letede ekspedicijske. Medtem pa je prišla komisija državnega gradbenega urada v tiskarno lista ter odredila, da se tiskarna zapre, češ, da ropot rotacijskih strojev moti stanovanje v poslopju.

Rumunski demanti

Beograd, 24. septembra. Tukajšnje rumunsko poslanstvo je izdalo naslednje komunikacije:

»V zadnjem času so se v nekaterih rumunskih in v inozemskih listih razširile vesti o nekaki špijonažni aferi ter o izginotju važnih tajnih vojnihih dokumentov, ki da so bili ukradeni v vojnem ministrstvu v Bukarešti. V zvezi s tem se imenuje bivši vojni minister general Mircescu, o katerem se trdi, da je poskušal izvršiti samomor z zastrupljenjem po drugih verzijah pa, da se je hotel ustreliti Res na je, da je general Mircescu zelo težko bolan in se je deli časa zdravil v inozemstvu, od koder se je pred kratkim vrnil v Bukarešto ter mora zaradi boleznih ostati v postelji. Kar se tiče omenjenih dokumentov, o tatvini teh dokumentov ni ničesar znano. Neki sovjetski list je poročal, da je v posesti rumunskih dokumentov, ki so jih boljševiški agenti ukradli v Bukarešti. Samo ob sebi je razumljivo, da je vojni ministrstvo zaradi te vesti takoj uvedlo najstrožjo preiskavo, ki je ugotovila, da ne manjkajo prav nikaki dokumenti in je zato verjetno, da si je tatvino izmislil kak sovjetski agent, da bi na ta način pokazal svoje sposobnosti in postavil sebe pred svojimi predstojniki v lepšo luč. Kakor hitro bo preiskava v vojnem ministrstvu končana, bo izdano o tem tudi službeno poročilo.«

Kriza turške vlade

Carigrad, 23. septembra. Turški gospodarski minister Šakir — bej je danes odstopil. Za prihodnje dni se pričakuje demisijska celokupnega kabineta. Gotovo pa je da bo po odstopu poverjena sestava vlade zopet Ismetu — paši.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 24. septembra. Večeraj dopoldne okrog 10.30 se je pripetila v mestu težka tramvajska nesreča, katere žrtev je postal 1864 v Lokah pri Tuhinju rojeni vrtnar France Suštar, pristojen v Kamnik. Starček je zapustil hišo kanonika dr. Klinarja. Ker je gluh in tudi kratkoviden ni čul tramvaja ter je stopil s pločnika na tramvajsko progo v hipu, ko je privozil tramvaj. Voznik Avgust Klobuč je sicer voz naglo zavrl, toda bilo je že prepozno. Tramvaj je nesrečnega starca podrl in ga

vlekel več metrov s seboj. Suštar je zadobil težke poškodbe na glavi, tožil je pa tudi o bolečinah v hrbtu. Rešilni avto ga je prepeljal v bolnico, kjer so poleg vidnih zunanjih ugotovili tudi težke notranje poškodbe. Najbrž si je pa nesrečni starček tudi zlomil hrbtenico. Danes ga bodo rentgenizirali. Večeraj ga niso mogli, ker je bil prešlab. Kakor nam poročajo, je Suštartjevo stanje zelo kritično.

Voznik, ki je bil zaslišan, je izpovedal, da je neprestano zvonil, da je pa Suštar najbrž signale preslišal. Na progo je stopil tako nepričakovano, da ni utegnil ustaviti voza. V ponedeljek zvečer je nastal med brezposelnimi delavci, ki stalno »ložirajo« v neki šupi v Zgornji Siski, hud pretep in preprič, med katerim je bil skupil brezposelnih 29 letnih mesarskih pomočnik Leopold Šek. Njegova dva tovariša Ivan Povhe in Antko Mavrih sta ga s krepelji tako obdajevala, da je nezavesten obležal. Pustila sta ga ležati v pobeignila. Šele večeraj dopoldne so ga našli pasantje, ki so čuli pridruženostokanje izpod šupe. O tem je bila obveščena rešilna postaja, na kar so Šekka prepeljali v bolnico. Tu so ugotovili, da ima prebito lombo in tudi druge poškodbe po vsem telesu. Kakor nam poročajo, je njegovo stanje zelo kritično in se je bati, da bo poškodovan podlegel. Mavriha in Povhe je policija že prišla.

Policiji je bilo večeraj prijavljenih več manjših tatvin. V gostilni Putrih na Dolenski cesti je nekdo snel z oblačnika klovnove delavca Antona Železnikarja. Klobuk je bil vreden 250 Din. — Josipu Šašku je ote z dvorišča na Celovski cesti 6 danes ponjči odpeljana 200 Din vredno kolo, znamke »Dolomite«. — Delavec Ivan Vidovič je prijavil, da mu je nekdo iz sukničja, ki je v sebi v več Kresije, kjer je bil zaposlen kot zidar, odnesel listino s 480 Din.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.785, Berlin 13.435—13.465 (13.45), Bruselj 7.8751, Budimpešta 9.8889, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 797.27, London 274.60, Newyork 56.29—56.49 (56.39), Pariz 221.81, Praga 167.17—167.97 (167.57), Trst 295.84.

INOZEMSKA BORZE.

Curih, Beograd 9.12875, — Pariz 20.24, — London 25.055, — Newyork 515.55, — Bruselj 71.85, — Milan 26.99, — Madrid 55.40, — Berlin 122.75, — Dunaj 72.75, — Sofija 3.7325, — Praga 15.20, — Varšava 57.75, — Budimpešta 90.235, — Bukarešta 3.0725.

Češkoslovaško sokolstvo za zaščito svoje časti

Ugotovitve voditelja čl. Sokolov — Laži italijanskega tiska odziv na protest proti tržaškim usmrtitvam

Praga, 24. septembra. »Narodni Listy« poročajo: V ponedeljek so priobčili listi strašno poročilo o italijanskem izpadu proti časti našega naroda. Da se Italija ogne dolžnosti poravnati škodo, ker je kapitan dolžnosti parnika »Karadjordje« vrnemo in da je ohranil tudi velik odstotek potnikov poplavljen mir, mnogi so negovali in vsi so izpolnjevali povelja.

Nasprotno, pa je izzvalo vedenje Italijanov in italijanske posadke parnika »Francesco Morosini« celo vrsto upravičenih pritožb. Z nami so ravnali kot z jetniki, na italijanski parnik so nas posadili proti naši volji na lastno pest, nikogar niso pustili niti na pomol, čeprav je imel italijanski vizum. Obkolil je nas kordon detektivov. Zato, ker smo to javno povedali, nas nazivajo sedaj z zločinci in ljudi brez časti, ki so skrbeli samo za svojo zabavo.

Menim, da smo mi udeleženci katastrofe dolžni javno povedati, kako se je katastrofa pripetila in kaj se je pri tem godilo, kajti zadeva se tiče nas in z našo častjo se da braniti čast našega naroda pred nizkotnim obrekovanjem in lažem. Z največjo naglico, vestnostjo in previdnostjo je treba zbrati vse dokaze in priče, da dokazemo, kje je resnica in da so italijanske trditve o nas in naših jugoslovenskih bratih gola izmišljotina.

Zato se obračam v sporazumu z nekaterimi činitelji Sokolstva tem potom na vse udeležence, naj nemudoma sporoče svoje naslove in podrobno po možnosti dokumentirano opišejo, kaj vedo o katastrofi in v kolikor so bili očividci, posebej, kaj se je godilo na parniku »Karadjordje« od 10. zvečer v soboto 5. julija do trenutka katastrofe, kaj je kdo ta čas počel, kaj se je godilo na parniku »Francesco Morosini« in pozneje v Zadru, eventualno tudi med prevozom iz Zadra do Sušaka in končno še posebej, kako so Italijani naše brate zasliševali.

Nujno prosim vse brate Sokole in sploh vse udeležence, naj mi pošljejo to gradivo čimprej, da ga lahko predložim predsedstvu ČOS v nadaljnje postopanje pred mednarodnim forum, kjer je bil storjen polžus oblatiti našo čast. Upam, da bomo s tem tudi pripomogli, da bomo lahko po svoji dolžnosti nastopili v zaščiti časti svojih jugoslovenskih bratov, kapitana Prodana, častnikov in posadke parnika. Upam, da se bo bodo strinjali z menoj vsi udeleženci katastrofe in da nemudoma odgovore moji prošnji. Tudi v točnosti je naša moralna moč in zato prosim, naj v tem primeru ne bo zavlačevanja.

Praga, 24. septembra. »Narodni Politika« poroča: Znan je rezultat preiskave v zadevi katastrofe, ki se je pripetila na Jadranu ob polnočni uri baš na Husov dan 6. julija in iz katere je odneslo težke rane več poljskih in naših Sokolov, zahtevala pa je tudi človeške žrtve. Komisija, v kateri so bili tudi mednarodni strokovnjaki, je splošno priznala, da zadene krivda italijanskega kapitana, ki je bil tudi takoj su-

spendiran. Podrobnosti, ki so bile pri tem protokolično ugotovljene, so dale popolno zadoščenje vodstvu nesrečnega parnika »Karadjordje«. Sedaj, skoro polne tri mesece po katastrofi, katere ena češkoslovaška žrtev — bloviški trgovec Kasperek — leži še vedno težko ranjen v praškem sanatoriju, je bruhnil italijanski tisk nenadoma, eno najtežjih žalitev slovanstva na račun te nesreče. Namesto, da bi raje z molkom pomagal poravnati pretežno krivdo svojih ljudi na krajih, kjer mora vladati samo največja obzirnost in previdnost, je privlekel Mussolinijev milanski list »Popolo d'Italia« to afero znova na dan, da bi mogel žaliti slovanstvo. To je nedvomna posledica še vedno trajajoče italijanske kampanje v zvezi s strahotno usmrtitvijo v Trstu.

Sledi citat članka »Popolo d'Italia«, potem pa nadaljuje »Narodni Politika«: Nepremišljeni izpadi milanskega lista, ki so očividno otročji odziv na vseslovenski protest proti tržaškim usmrtitvam, bodo morali dobiti dostojen odgovor tam, odkoder čakamo odziva v vsakem primeru — na naših uradnih mestih. O fadranški katastrofi se je uradno razpravljalo, protokole komisije sta podpisali Italija in Jugoslavija. Katastrofo so preiskovali objektivni strokovnjaki, določeni v sporazumu obeh držav. Ti so povedali takrat svoje in na njihovo izjavo je treba sedaj ponovno opozoriti.

To je seveda strokovna stran zadeve na kateri je bolj zainteresirano lastništvo parobrodne družbe. Toda zdaj imamo opraviti tudi s podlim razžaljenjem prizadetih Gre za skrajno drzno obdolžitev največje slovenske organizacije in njenih članov. Dolže jih pijanstva in še hujših reči. Gotovo je, da na parniku »Karadjordje« niso bili samo Sokoli in ne samo Jugoslovenci, temveč tudi ljudje iz Italije. Sokoli bodo gotovo storili vse potrebno, da ovržejo podlež laži. Naš zunanji urad bo gotovo takoj nudil močno roko za skumno akcijo, ki jo je treba nemudoma naperiti proti nečuvnemu sramotanju češkega in slovenskega imena zgolj iz neutušene osvete in lahkomišelnosti mržnje.

Ponesrečena revolucija v Čilu

Buenos Aires, 24. sept. Tukajšnje čilsko poslanstvo je objavilo komunikacije, da se je revolucija v Čilu ponesrečila in da so bili njeni voditelji aretirani. Aretirana sta bila kot sokrivca dva ameriška letalca Edward Olive in Roy Smith, ki sta prepeljala v letalu voditelja revolucionarnega pokreta generala Enrique Brava ter nekovnika Marmu Duke Grobeja iz Argentine v čilsko mesto Concepcion, nakar se je pet polkov tamonjske garnizije uprlo proti vladi. Vsi aretiranci bodo ostavljani pred vojno sodišče.

Po drugih vesteh iz Čila so ostali revolucionarji v Concepcionu zmagoviti, dočim so bili voditelji vstaje v Talcahuano ujeti.

London, 24. sept. Revolucije v Južni Ameriki se niso končale. Po vstaji v južnem Čilu poročajo tudi iz Ecuadorja o vojaškem uporu. Več vojaških oddelkov se je baje uprlo, ker je bilo napovedano znižanje mezd.

Dve novi letali ljubljanskega Aerokluba

»Dittrich« in »Pelikan« last Aerokluba — Popravili bodo tudi »Srako«, prvo letalo Aerokluba

Ljubljana, 24. septembra.

Ljubljanski Aeroklub je najagilnejši v državi. Prvi v državi je imel lastno letalo tipa Klemm »Ljubljano«, prvi je bil, ki je začel graditi brezmotorna letala, in prvi je zgradil domače letalo. O »Lojzetu« smo že dovolj pisali in ni treba posebej omenjati njegovih vrtil. Kljub temu, da je delovanje Aerokluba združeno z ogromnimi stroški in čeprav je klub precej zadolžen, nadaljuje delo za napredek civilne aviacije pri nas z neverjetno agilnostjo in vztrajnostjo.

Te dni sta prešli v posest Aerokluba dve novi letali. Ljubljanci že več dni opazujejo nad mestom poleg rdečega »Lojzeta« lepo srebrnasto letalo, dvokrilnik. Gre za nov letalo Aerokluba, za znano sportno letalo »Dittrich«, ki je imelo lani na mitingu Aerokluba na vojaškem letališču v D. M. v Polju velik napis »Jutro«.

Letalo »Dittrich«

Letalo »Dittrich« je sportno, tipično akrobatsko. To je predhodnik tipa »Schwalbe«, ki je bila tudi na lanskem mitingu in ki s svojo 14-kratno varnostjo v celotni konstrukciji (običajna je devetkratna) ter s Siemensovim zvezdnim motorjem 110 HP, tipe SH 14 velja za najboljši sportni stroj, na katerem delajo znani nemški letalci Fiesler, Udet, Katzenstein in drugi, drzne zračne akrobacije. Letalo je izdelala tvornica Raab & Katzen, ki je pa sedaj v konkurzu, oziroma v popolni likvidaciji. Raab je namreč tako slabo gospodaril, da je pognal tvornico v konkurz. Zadnjič smo poročali, da so mu postala tla prevroča in da jo je popihal v Ameriko.

»Dittrich« ima 110 HP, njegova maksimalna hitrost znaša 170 km na uro. V Ljubljani so letalo opremili z novim motorjem, kajti prejšnji je bil že izrabljen. Tako letalo stane okrog 19.000 mark ali 266.000 Din. Letalo je sedaj last ljubljanskega Aerokluba, ki ga bo pa skušal »prodati, kajti za akrobacije in sportne poletje je že določen »Lojze«, ki v tem pogledu popolnoma zadostja. Pač pa bo Aeroklub

obdržal drugo Raabovo letalo, ki se imenuje

»Pelikan«

in je znatno večje. Ima močnejši motor, je pa tipično šolsko letalo. »Pelikan« ima znatno večja krila, zato je njegova brzina manjša, je pa prikladnejši za letanje. Drugo letalo je še zelo dobro ohranjeno, manj kajo mu samo krila, ki jih bodo čez zimo napravili v Bloudkovi tovarni v Zgornji Šiški. Spomladi otvori Aeroklub v Ljubljani pilotsko šolo, kar pomeni novo etapo v njegovem delovanju.

Z »Ljubljano«, »Lojzetom«, »Pelikanom« in morda tudi »Dittrichom« bo imel torej spomladni Aeroklub 4 letala in bo s svojo ekipo poleg beograjskega najmočnejši v državi. Beograjski Aeroklub ima tudi štiri letala, pomisliti je pa treba, da jih je z lahkoto nabavil, kajti tombola Aerokluba mu donaja milijonske dobičke, dočim se mora naš Aeroklub leto in dan boriti s finančnimi težavami. Zagrebčani so imeli dosedaj tudi štiri letala, v nedeljo se jim je pa »Kraljevič Tomislav« razbil.

Ljubljani se pa obeta še pefo civilno letalo. To je »Srako«, prvo doma zgrajeno letalo po načrtih inž. Bloudka. Bilo je to malo sportno letalo, zgrajeno pred 6 leti, ki se pa ni obneslo, ker je bil motor pre slab. Sedaj je Aeroklub poslal motor tipa »Blackburn« v popravilo neki tvornici blizu Sarajeva, ki se peča s popravili motorjev. Tvornica je obljubila motor temeljito popraviti, če se ji pa ne posreči, Aeroklubu stroškov za popravilo ne bo treba plačati. Spomladi popravijo tudi »Srako« in »Ljubljano«, kjer bo treba v motorju izmenjati nekaj izrabljenih delov.

Spomladi bo torej imel Aeroklub ekipo 4 ali 5 letal, kar je najboljši dokaz, kako marljivo in uspešno deluje. Zetli bi bilo še, da se pospeši akcija za zgraditev aerodroma v Ljubljani, kar bo razvoju letalstva, pa tudi mestu, zlasti v tujskoprometnem pogledu mnogo koristilo. Javnost naj pa Aeroklub, ki se bori z velikimi finančnimi težavami, po svojih najboljših močeh podpre.

srednjem veku je nastopilo njegovo popolno učenjanje in podcenjevanje.

Sicer pa je pravilno, da moderna žena ne želi biti več ali mati, ali ljubica ali javna delavka. Ona teži po harmoničnem razviku svojih duševnih in telesnih sposobnosti. Z eugenetičnega gledišča bi bilo jako škodljivo, ko bi bile baš najbolj inteligentne žene izključene od plodenja.

Vzlic množičnim tožbam zaradi padanja porodov treba pripomniti, da populacija še narašča, celo po državah, kjer se rodi najmanj dece, kakor v Skandinaviji, Angliji, Nemčiji in Franciji, ter da se v Evropi, ki je v svetovni vojni izgubila milijone ljudi, vlade bore proti izseljevanju in brezposelnosti, kar je dokaz prevelike populacije.

Ali verjetno je, da gremo nasproti nadaljnjemu padanju rojstev in da bodo rojstva padla pod potrebni minimum. Tega ne bo mogoče preprečiti niti s prepovedjo profilaktičnih sredstev, niti s kaznovanjem prekinjenj nosečnosti, niti z moralnim ogroženjem in patetičnimi pridigami.

Javnost mora ceniti izvrševanje generativnega poklica žene in ga podpreti z najboljšimi dalekosežnimi ukrepi. Javnost mora odstraniti škodljive posledice, ki ga ima ono za javno delo in individualni napredek žene. Tudi je potreba večja materiana, so cialna obveznost očetova brez ozira na to ali gre za zakonsko ali nezakonsko dete.

Željo za potomstvom in rodiljske dolžnosti je treba razvijati v ljudeh z dobro vzgojo, plemenitimi, širokogrudnimi razori in zdravimi socialnimi razmerami. Človeško mora hoteli, da se pomlaja in množi.

Materinstvo ni problem žene, nego človečanstva. Brez dvoma je, da bo možnost racionalizacije materinstva pobožala ženin položaj in dala ženi višji pomen v človeštvu tudi kot generativno bitje. Rojenje letala se bo smatralo za delo, dočim se vidi danes v njem bolj ali manj s prirodnimi zakoni vsiljeno organsko funkcijo.

Sicer pa: ako je pacifizem sodobnih politikov iskren, čemu se toliko boje slabega naraščanja populacije, ko vendar to preprečujevalne govori proti vojni, nego vsi pacifistični kongresi?

Litijske novice

Litija, 23. septembra.

Za naš kraj ni menda najboljšie pripočilo, če vidimo na ulicah pijane postavbe, ki prikazujejo vsakemu tujcu kaj čudno sliko kraja. In taki nadlanci se seveda najraje postavljajo na most in okrog kolodvora, da jih vsak tujec takoj opazi. Posebno žalosten je bil prizor, ki so ga videli pasanti pred dnevi ob vходу na litijski kolodvor. Pred glavnimi vrati je ležal ves blaten in povaljan možak v morem, težkem zvdnu alkohola. Bil je grši od živine in je spadal preje v hlev kakor pa na javen prostor. Ležal je pred kolodvorskim poslopjem pri opoldanskem vlaku, ko je na naših postaj največji promet.

Od naših čitateljev smo dobili nedavno naslednjo pritožbo: Proti večeru so šle tri litijske gospe na izprehod. Med potjo je naletel na nie pijan možak, ki se jih je lotil vpricho obstvstva in šolske dece! — z najgršimi izrazi. Ker niso taki incidenti osamljeni, prosimo, da posvete naše krajevne oblasti pijancem več pozornosti in naj zaščitijo mirne pasante pred ljudmi, ki niso našemu kraju prav nič v čast.

Nekemu gozdnemu delavcu z Reke se je pripetila v soboto precej težka nesreča. Ko je pomagal spravljati iz gozda les, ga je podrl voz. Delavec je prišel z levo nogo pod voz, hlapec ga ni opazil takoj, zato ni ustavil konj. Nesrečniku je šel voz čez levo nogo, ki mu jo je precej razmrsaril. Poškodovanca so spravili k zdravniku dr. Ukmariu, ki mu je nudil prvo pomoč ter mu je rano tudi zašil. Povožen delavec se bo zdravil v domači oskrbi.

Žalostni dogodek, ki se je odigral nedavno v okolici Mlinšč, kjer je pretepaška petrica kmetskih fantov napadla mladeniča Vozlja, je vzbudil v vsem okraju sočustvovanje z nesrečnim mladeničem. Vozelj je po večdnevem trpljenju poškodbam podlegel. Ni čuda, napadalcu so ga obdelovali s koli in »kicic«, težkimi kladivi za razbijanje jesa. Nesrečnika si je ogledala sodna komisija, v kateri so bili sodnik Novak in Pečnik iz Litije ter dr. Zarnik iz Zagorja in dr. Ukmari iz Litije. Ubijalci pridejo pred sodišče.

V Kresnicah pri Litiji je zbolela nena-doma bivša trgovka ga. Marija Tauferjeva. K njej so poklicali iz Litije zdravnika, ki je ugotovil opasno bolezen. Staro ženo so odpeljali na odredbo zdravnika v ljubljansko bolnico, kjer pa ni bilo zanj več pomoči. Umrla je, nakar so jo prepeljali na njeno domaćijo v Kresnice in jo pokopali v nedeljo na tamkajšnjem pokopališču.

DOBRO ZNA RAČUNATI.

— Ančka, kaj je z jajci? Kuhajo se gotovo že 20 minut.

— Vse je v redu, milostiva. Vsako jajce se mora kuhati vsaj tri minute, kuham jih pa osem.

V ŠOLI.

Učitelj: Kaj je sinonim?
Učenec: Sinonim je beseda . . . beseda . . . ki jo napišemo namesto druge, kadar ne vemo, kako se druga pravilno napiše.

NERAZUMLJIVO.

Mož! Saj sem ti vendar zabičil, da ne trpim, da bi vzela mater s seboj, ko se vrneš.

— Saj sem ji povedala, kaj si mi naročil, pa mi je odgovorila, da mora baš zato priti k nama.

Med otroci.

— Koliko je star tvoji mali bratec?
— Eno leto.

— Eno leto že, pa še ne hodi? Naš psiček je star tudi eno leto, pa že prav dobro hodi.

— Seveda, ker ima več nog.

Solopevci — osnutek moje pevske šole

Prof. dr. Kozina nadaljuje svojo zanimivo razpravo o petju in pevcih

Ljubljana, 23. septembra.

Število glasbe učeče se mladine je pri nas precej veliko. Mislim, da je samo v Ljubljani preko 2000 učencev. Večina teh se uči klavirja, mnogo je goslačev, ostalih instrumentov se pa uči le neznatno število. Večina staršev se odloči za to, ker je prišlo pač v modo, da se uči mladina kakakega instrumenta. Malo je število onih, ki se uče glasbe iz ljubezni do nje, še manjše pa onih, ki se je uče za to, da bi si z njo služili kruh. Veliko število klavirskih učencev je razumljivo, če pomislim, da se lahko uče klavirja tudi taki, ki nimajo zadostnega ali pa celo nobenega posluha. Na stotine in stotine je med nami ljudi, ki so se učili po več let klavirja ali gosli, pa so pozneje svoj instrument popolnoma zamenjali. Zaman je bil dolgaletni trud in denarne žrtve.

Primeroma najmanj se goji pri nas solopetie, dasi nima človek v življenju od nobenega instrumenta tolike koristi, ko od petja. Solopevci so prvaki med vsemi instrumentalisti. Njih velika prednost ni le v tem, da nosijo svoj instrument vedno seboj; prava pevčeva vrednost je v tem, da zna gosti na najlahtnejši instrument. Noben instrumentalist ne more podati svojih čustev tako, ko pevec, ker pri njem podpira godbo živa beseda.

Vzrokov, da je število solopevcev primeroma majhno, je več. Glavni bo pač ta, da tako imenovani pevci nečejo razumeti, da je pevski organ instrument, na katerem se mora vaditi petje. Nič manjši vzrok pa ni domišljavost pevcev z dobrimi pevskimi organi, ker mislijo, da že dovolj znajo, in pa okolnost, da so pevski učitelji po večini le teoretično naobraženi, peti pa ne znajo. Ker je pouk solopetja dokaj drag, se uče solopetja po večinioma le oni, ki si žele služiti s petjem kruh.

Pevci si zaslužijo svoj kruh ali s tem da pojo na koncertih (koncertni pevci) ali pa v operi (operni pevci). Koncertno življenje je pri nas še premalo razvito, da bi si mogoč koncertni pevec ustvaril eksistenco. Tudi operni pevec nima pri nas takih dohodkov kot drugod, a vendar je v primeri z drugimi stanovi prav dobro plačan. Sicer so pa naši pevci od nekaj čislani v glasbenem svetu in če ostanejo doma le srednjedobri pevci, bomo imeli zavidanja vredno opero.

Koncertni in operni pevec mora imeti svoje posebno pevsko izobrazbo. Pri opernem pevcu igra veliko vlogo spomin, pri njem se ne vpraša, ali zna hitro čitati note, pri njem je glavno, da se opero hitro nauči na pamet. Ne ugaia mi, kakor se danes uče pevci klavirja in harmonije. Meni, pevčevemu učitelju, je glavno, da zna pevec prej ko mogoče samostojno naštejavati zahtevano pesem, četudi samo z enim prstom. To je prvo. Sele ko si zna tako pomagati, pride na vrsto sistematični pouk klavirja. Tudi harmonijo mora znati vendar ne one očesne, teoretične. Imeti mora vse akorde v ušesih in prav tako njih razvezavo. To je zanj pri ensambelskem petju pač neobhodno potrebno. Zgolj pravila harmonije pa nimajo za pevca nobenega pomena. Da mora biti tudi solopevec prežet s pevsko disciplino, je umev-

no. To si mora prisvojiti že učenec na drugi stopnji pevskega pouka. Pevski učitelj mora učenca na tej stopnji naučiti trojega.

1. Pevske discipline, t. j. vcepiti mora pevcu respekt pred taktirko. Od prve ure in prve najprostejše vaje, pa do zadnje minute in zadnje pesmi mora delovati taktirka. Pevčev respekt pred taktirko in najpoje tudi samo enoglasno trizvok, ne sme biti manjši od vojakovega respekta pred generalom, ki inspicira njegov polk. Udar taktirke na klop ali na mizo mora biti znamenje za brezpogojen mir.

2. Učitelj mora učenca uvesti v čitanje not.

3. Učitelj mora učenca navaditi ritmike, kolikor je učenec pri petju pač potrebuje. Kar se tiče zadevanja not, je v splošnem v navadi tako imenovana intervalska teorija. Dolgo let, petje na tej stopnji sem poučeval celih 12 let, sem bil navdušen pristaja intervalske teorije in sem spisal za Nove Akorde razpravo »Kako sem poučeval petje«. Ali pri vsem velikem trudu sem začel spoznavati, da so moji uspehi le navidezni. Pri učencih, ki so zmutili, sem moral začeti popolnoma znova in ves začeti dolgoletni trud je bil ničev. Veliko sem premišljeval o vzrokih tega. Pregledal sem vse pevске šole, ki so bile na različnih zavodih uvedene, pa so bile vse enake. Moje dolgoletno premišljevanje pa je rodilo moje pevsko šolo, ki izvira iz naslednjega spoznanja:

Učenec pred mutacijo se je po dnevnih vežbi navadil peti intervale, kakor jih vadimo po intervalski teoriji. Če n. pr. vidi učenec interval C - F, se mu ta slika vtisne v vidnem okrožju možganske opne, takoj za tem prenese ta dojem na mišice, ki napenjajo glasovnice in že zavzame C - F. Pri mutaciji pa se grgavec mogoče razvije, glasovnice se povečajo in zdebele. Če zagleda učenec po mutaciji interval C - F, je vidni dojem isti kot je bil pred mutacijo, zato se nato tudi mišice, ki glasovnice natezajo, prav za toliko napno, ko so se pred mutacijo, ko so bile glasovnice še majhne in tanke. Zato je pa interval, ki sedaj zavzame, vse kaj drugega, ko čista kvarta. Drugo spoznanje pa je bilo, da je smatral tudi Guido Arecki, ki je začel prvi poučevati petje po notah, skalo za osnovno melodijo; posamezni toni (ne pa intervali) skale pa sestavljajo melodijo. In tako sem uvedel v svoji knjigi tudi jaz osnovne melodije: skalo, trizvok itd., ki si jih mora učenec zapomniti. Če slede n. pr. v C - dur pesmi note C D E F, potem niso to tri zaporedne sekunde, temveč prvi del skale. Moja knjiga ni kombinacija različnih knjig, od učitelja zahteva veliko praktičnega in teoretičnega znanja, učenca pa ne muči s teorijo. Ni meni v sramoto, da ni bil niti prvi, niti drugi del moje knjige v javnosti ocenjen. Učni načrt za sistematičen pouk petja v višjih razredih osnovne in meščanske šole je posnet po moji knjigi. Sestavljen je pa nisem jaz. Rad bi povedal, kako sem načrt uveljavil — pa bil bi prehud poper.

O, tudi v glasbi smo pravi občani Sent-florijanske doline!

Za racionalizacijo porodov

Prevod poglavja »Biološko-fiziološki uslovi emancipacije žene« iz študije »Sudbine žene« dr. Julke Chlapec - Djordjevič

Ni slučaj, nego neizogibnost, da feminizem zmagovito napreduje v dobi visoke civilizacije in očitnega padanja rojstva. Nerazumljivo je samo, da se ne opaža notranja zveza teh pojavov in kako se more priporočati intenzivnejše porajanje, saj bi to takoj potegnilo za seboj nazadovanje civilizacije in povečalo umrlnost. (Naše rodoljube je treba opozoriti, da v modernih vojnah niso glavno mase vojakov, nego tehnično dovršeni topovi, aeroplani, plini in dobre diplomatske sposobnosti).

Visoka diplomacija predpostavlja intenzivno sodelovanje vseh svojih članov, torej: svobodo in s prekomernimi porodi in materinskimi brigami neizdržno ženo.

Zato so sovjeti, da omogočijo socialno delo žene, takoj dopustili brezplačen umetni prestanek nosečnosti. Rusija ni uvedla s tem nič novega, nego je le odobrila in vzela nestrokovnjakom ono, kar se je prakticalno in se prakticira povsod.

Znano je, da teži mož od nekdanj za tem, da uvede v slepi nagon plodenja red in ga prilagodi svoji potrebi. Zato so divjaki ubijali odvsihno deco; antihni narodi so dopuščali umetno odstranjevanje ploda, čeprav se je zaradi nizkega razvika medicine s tem škodilo ženinemu zdravju. Krščanstvo je velevalo zaščito tudi za nerojeno življenje. Toda praktično se ni s tem nič izpremenilo. Vzlic hudim kaznim in opasnosti za ženo so se nadalje vršili eksperimenti, da se plodenje regulira.

Po statistiki so taki eksperimenti v poslednjih letih zavzeli celo strahovite dimenzije. V Parizu potegnejo iz kanalov vsako leto do 100.000 embrijev. Profesor Derkhaim navaja število umetnih prekinanj nosečnosti v Nemčiji — 300 do 500 tisoč na leto.

Pod uničujočim pritiskom teh činjenic so nastali po zapadnih državah pokreti, ki zahtevajo nezakaznost prekinjenja nosečnosti, da bi bilo ženino zdravje očuvano pred rokami šarbotanov.

Umetni spijav je brez dvoma nezdravo, nemoralno in gusno sredstvo, ki se da le nekoliko opravičiti z zadrego, da ni boljšega sredstva. Drugačna je stvar z antikonceptivnimi sredstvi, katerim začenja veda v socialno naprednih državah posvečati veliko pozornost. Tako proučujejo ameriški znanstveniki sredstva za provizorno sterilizacijo moža in žene z notranjimi leki. Poizkusi trajne in začasne sterilizacije se izvajajo v sovjetski Rusiji in v Avstriji na kirurških klinikah in v laboratorijih.

Zanimivo je, da se razen poskusov, zagotoviti spolno občevanje brez oplodjenja iščejo sredstva, ki bi omogočila oplodjenje brez spolnega občevanja. Kakor se čuje, z uspehom.

Nemški učenjak Christian Ehrenfels priporoča bodočim generacijam nesporno pljenje. Slično ideologijo razširja antropologija, ki napoveduje, da se v razviku človeškega rodu nadomesti faza spolnega diferenciranja s fazo nadspolnosti. Čeprav brez praktičnega značaja, razkrivajo te utopije smer, katero hodi veda. Res je treba z obžalovanjem naglasiti, da je relativno (svojam tehničnim izumom) baš ta kompleks »ološko fizioloških problemov« z stra-

ni medicinske vede še prav malo proučen.

Težnja po racionaliziranju porodov postaja vedno akutnejša in zavzema pozornost najresnejših strokovnjakov. Njihova moralna zrelost nam daje jamstvo, da tega ne delajo iz lahkomišelnosti, nego iz globoke zavesti, ki jim veleva, da se postanka človeka ne sme vezati s slučajem ali z golo željo po seksualnem občevanju. Civilizacija, pridobljena s pobožjevanjem in izkoriščanjem prirodnih zakonov, zahteva od človeka, da postane suveren tudi v tako prvovrstnem socialno - etičnem vprašanju, kakoršne je množenje, da postane gospodar, ako ne seksualnega nagona, ki je samo deloma v njegovi moči, pa vsaj njegovih posledic.

Mi živimo v dobi hipertrofije seksualnosti, ali čeprav pridemo z disciplino in sistematskim izobraževanjem do izvestnega temperiranja tega nagona, ostane vendarle ogromen prepad med željo za seksualnim občevanjem in potrebo plodenja. Cilj vseh navedenih poskusov je, da se odstrani ena najfatalnejših disharmonij prirode. Vendar se ne smemo čuditi, da se stremljenju modernih eugenetičarjev in sociologov izvestni, zlasti klerikalni krogi prav zelo upirajo. Tako vodi znani graški teolog, profesor Ude, ki ga zovejo »moderni Savanarola«, križarske vojne proti realizmu moderne dobe. Ali opaža se, da opuščajo celo katoliški krogi svoje intrinsigentno stališče, kar se tiče preprečnih sredstev (prof. Meier).

Vztrajno stremljenje, da bi se doseglo reguliranje plodenja brez žaljenja našega moralnega čuta in brez »kvarjenja« ženinega zdravja, dokazuje najbolje, kako izredne važnosti je ta problem za celokupno človeštvo.

Možnost racionalizacije in olajšanja biološke preobremenjenosti žene je ena prvih nalog feminističnega pokreta. Dandanes, ko se racionalizacija delovanja proizvaja povsod do malenkosti in le dovršena psihofizična prožnost dela človeka sposobnega v teknu in zmagovanju množičnih težkoč modernega življenja, je izključeno, da bi se žena celo pri najboljši zaščiti materina stva mogla uspešno boriti za svoj obstanek.

Zahteva izvrstnih krščanskih feministk, naj se tu pomore z askazo, ni vredna omenitve, ker je preveč naivna. Ni dovolj, da žena hoče seksualno abstinenco, nego jo mora hoteli tudi mož. Ali izkušnje govore drugače. Mi moremo in moramo imeti voljo za veliko seksualno vzdržnost, a ne tudi za askazo.

Točno je opazil Masaryk, kako se moški vrti med prostitutko in madono. Ako naj prva izgine iz njegovega življenja, druga ne sme ostati madona.

Kdor je le malc poučen o mišljenju žene 20. veka, ve, da ona nima te želje. Nasprotno, zdi se, da je po dolgem gladovanju baš izobraženo buržojska hčer zgrabila neodoljiva želja po ljubezenskih emocijah. Treba samo čitati brošure Fluckea, Baura, dr. Eberhata, da se zgrozimo nad razuzdanostjo višjih krogov. Po neumnem in trivialnem orecenjanju fizičnega devištva v

predstavam ni dovoljen. Celo približati se ne smejo kinogledališču. Uslužbenstvo je močno pomožno za evnui, kadar se vrši taka predstava. Žene pridejo v kino z zastrtim obrazom in si jih odgrgne šole ko zavladala popolna tema in se predstava že prične. Nekoč se je zgodilo, da je moral inženjer kontrolirati delovanje aparature. Nastala je celo panika, ko so temperaturne haremske dame zagledale moža. Pa so se končno je pomirile, ko se je film pričel.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sreda, 24. septembra 1930, katoličani: Rupert, pravoslavni: 11. septembra, Avtonom.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Korvetni kapitan.

Kino Ideal: Mlada mama.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Sp. Šiška.

Radiprogram

Petek, 26. septembra.

12: Dnevne vesti — plošče. 13: Čas, borza, plošče. 18: Koncert radio orkestra. 19: Dr. L. Sušnik: Francoščina. 19.30: Dr. Bartlova: Moj dom, moj ponos. 20: Molitev v ariji in pesmi, poje M. Rus. 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 27. septembra.

12: Dnevne vesti — plošče. 13: Čas, borza, plošče. 18: Koncert radio orkestra. 19: Ga. Orthaber: Angleščina. 19.30: Dr. Valter Bohinec: Aktualna ura. 20: Slovenski šramel kvartet. 21: Koncert radio orkestra. Vmes poročila in časovna napoved.

Poklic je zgrešil.

— Neki cirkuški artist se je dal tiščkrat izstreliti iz topa, ne da bi se mu kaj zgodilo.

— To bi bil imeniten inkasant.

VZROK VESELJA

— Žakaj ste tako dobre volje, gošpod?

— Prav kar sem bil pri zobozdravniku.

— To vendar ne more biti vzrok vašega veselja.

— Seveda je, zobozdravnika namreč ni bilo doma.

Hlapec Jernej v novi izdaji

Včeraj se je moral preseliti naš največji humorist, Rado Murnik, v Mestno zavetišče

Ljubljana, 24. septembra.

Gori za Gorenjskim kolodvorom na Vošnjakovih cestah št. 22 je z hodečo žico ograjen vrt, kjer na zeleni trati med jasmimi in drugimi cvetličnimi grmovjem, med nizkimi jablanicami in hruskami, češpljami in češnjami stoji z vinsko trto ovita nizka hiša. Z zadnjimi cvetovi umira krvavoredeči ramblar za njo in na visoki steni sosedne hiše se že vna divja trta v goreči plamen slovesa. To je bil dom največjega slovenskega humorista Rado Murnika, ki se je po zaslugi narodne hvalečnosti moral včeraj preseliti iz njega v mestno zavetišče v Japljevi ulici. Ne v ubožnico, nikakor ne, saj je tam že z lovorjem slave ovenčan Alek-

sander Toman, soborec in prijatelj kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja, imejtelj visokih redov in častne državne pokojnine, torej pravi rentijer narodne hvalečnosti. Samo v zavetišču sta Toman in Murnik in iz vsega srca sta hvalačnemu narodu za dobroto, saj Ivan Grohar nima niti groba in so njegove kosti razmetane, gospodin Franjo pa še vedno čaka na deložacijo v tuji grobnici. Bog se ju je usmilil, da vsaj nadleže več ne delata milemu narodu in ne skrbi družstvu pisateljev, Peenklubu, Slovenski Matici in drugim bratovščinam slovenskih intelektualcev, ki vendar niso pompe fune bres. Še prosvetni oddelke banske uprave nima nič opraviti z njima, Tomana in Murnika je pa morala vzeti srenja pod streho. Sama je ostala Murnikova mama v svoji hišici, ker njen drugi sin, naš slavni Sokol G. Viktor Murnik stanuje v mestu. Sama brez služkinje, koliko je stara, pa lahko izračunate, saj smo zadnjega julija »slavili« že šestdesetletnico njenega sina, prav tega, ki se je včeraj preselil v Mestno — zavetišče.

Tu v tej hišici je Rado pomagal zidati močniti, krasnotni hram slovenske kulture, pa je opešal pri delu, da je moral leči in leži že sedem let in pol. Zvesto je služil, ne brezsrčno kmetavzarju, temveč mili mater domovini — hlapec Jernej...

Koliko skrbi je imel Rado, ko je zvedel, da se ga je usmilila mestna občina! Polne omare in polni zaboji knjig, rokopisov, načrtov, osnutkov in polno knjig. Te so ga najbolj skrbele, saj jih je tudi nekaj med njimi, ki si jih je izposodil in jih mora vrniti. Vse knjige sva pregledala in našla vse tuje, da ne bo kdo oškodovan. In obrnili sva vsak listič in ga prečitala. Spomini, mnogo lepih, še več trpkih. Vsako razglednico z dragim podpisom sem mu nesel tik pred oči — da, tudi vid je izgubil Rado v službi mile domovine — in Rado je iskal dobrih in lepih besedi o svojih prijateljih, svojih nekdanjih seveda. Fotografija za fotografijo, tudi nje, njegove prve ljubezni. Šest let je bil star in Nina Santarosa se je pisala njegova lepa talijanska sorodnica. Tudi ona pozneje, ona prava, ki je govorila francoski. Pa pisma, taka in taka... »Sežgi, ta mi je bila draga« — da bi je ne kompromitiral Murnik, vedno gentleman. Dan za dnem sva čitala in izbirala, urejala in sežigala. Zakaj samo majhen zabojček je vzel s seboj in še za tega, za njegovo največjo skrb, ni bilo prostora v rešilnem avtu. No, saj je takoj šel s cizo ponj dobroščar Murnikov tovariš iz zavetišča.

Delo je prekinil sluga mestnega fizika G. dr. Rusa, ki je prišel naznanit avto, da ga prepelje v mestno ubožnico. Gospod dr. Rus je namreč tisti Murnikov prijatelj, ki ga ni nikdar pozabil, in pa veletrgovca z železnice G. Bogdan Žilič tudi vedno misli na mučenca, pa gospa dr. Mikuševa ga je vedno obiskovala in mu nosila knjige — drugi so bili pa redki. Ah, kdo naj pa tudi misli na take stvari!

Ze sta vstopila z nosilnico gasilca in ga tudi povabila v ubožnico. Obkel je Murnika že prej zgodnje Fugina, oče znanega zastopnika kave Hag. Očetovsko in bratsko je usmiljen samaritan vedno stregel svoje mu sosedu Radu, ga pital in prenašal, ker je mama že prešibka. In, ko smo šli, je gospod Fugina dal kar v žep malo steklenico in cevko, ki kakor s cucljem Rado pije iz nje, da bo na novem domu takoj pri roki. Malo razburjen je bil pa vendar dobri starček, da je pozabil steklenico napolniti iz Žilčeve zelenke. No, pa se je G. Fugina spomnil takoj v zavetišču, da so šli po pol litra belega dalmatinca, ki ga Rado mora imeti zvečer, da lažje zaspi. Če pa vendar ne more, ima pa Rado seboj opij.

Gasilca sta naglo vzdignila nosila, »z bogom« je tiho pozdravil Rado svoj dom, za njim pa dolga pritažen izdih. Mama je bila sama. Niti solze, da bi ne žalostila svojega sina.

Mehko, toplo jesensko solnce je sočutno vzelo vid Murniku in vrata rešilnega avtomobila so se zaprla. »Nič roke nisem dal mami« je potožil, a že smo bili pri rampi. »Pri Belem volku obstanite!« je dejal humorist, avto je pa hitel po Bleiweisovi, Masarykovi, Miklošičevi cesti. Zal mi je bilo, da ne vidi nove Ljubljane. Kdo je slutil, koga peljejo? Naštevaj sem mu ulice, njega je pa skrbel zaboj. »Kam naj tam pošljem po vino?« O, tam je dosti strokovnjakov. »Ali je gospod Toman tudi strokovnjak?« Potolažen je bil Rado, ko ga je gospod Toman že čakal pri vratih zavetišča, a tudi gospod Stanovec ga je prav lepo in pristno sprejel. Dobri ljudje so tam doli v Domu hlapcev Jernejev. Sami sočutni tovariši.

Na dolgi klopi in okrog mize so sedeli starci v II. nadstropju. Hladno so se ozirli na nosila in nepremično obsedeli. »Zopet eden jih je zaskleda v srcih lastna osamljenost.

Krasno, svetla, solčna sobica je št. 9. In razgled daleč, daleč... Dve gospe sta ju mu odstopile. Gospod Stanovec je prava živa uslužnost. »Vse Vam ustrezem, gospod Murnik, kakor ločete in kar želite...« Pa je prerival posteljo sem in tja po sobici in jo obračal sem in tja iz enega kota v drugi in še od ene stene k drugi, da leži Rado prav tako kakor doma. Privzdigovala sta ga v postelji z gospodom Fugino, ker je za centimeter natanko, da udobno leži, Rado je pa ganjen hvalil in komandiral: »Gaber, napiši, kako so me lepo in prijazno sprejeli. Pokaži, da ne pozabiš.« Vljudno se mu je predstavil Jernej Bizjak, nekdanji trnovski cerkovnik, in pristavil: »Pri gospodu Vrhovniku sem bil, gospod Murnik, vse Vam bo pomagal in postregel, kar pokličite me ponoči.« Ponosen je dobricina, da bo spal v Murnikovi sobi, in hvaličen usodi, da bo smel pomagati slavnemu trpinu. Da, srečen je, ker bo smel...

Prišla je Murnika pozdravit tudi mehka sestra Bonavita. »Lepo ime, vesel omenje ji je poklonil. »Sedaj pa hlače doli in — štaber!« se je dobre volje posmejale. »Odpoj si, Rado.« »Ne, ne, bom mogel, malo razburjen sem, samo napiši, kako lepo so me sprejeli...«

Zadovoljen in hvaličen je Rado Murnik mestni občini, ki se ga je spomnila in mu dala zavetje. Naj se ga spomnijo tudi tisti, ki so se zabavali z njegovimi neštetimi feljtoni v našem listu, »Jutrux«, »Slovenec«, »Osie«, »Plamen«, »Lovcu«, »Ilustrovanem Tekniku«, »Kurentu« in drugje, čitali njegove novele v »Ljubljanskem Zvonu« in poznajo njegovega »Grgo« in »Hčer grofa Blagaja« ter »Matajevega Matijo« in se smejali gospodu Bucku ter čitali »Na Bledu« in se še vesele knjig »Navihanc«, »Znancic«, »Jari junaki«, »Lovske bajke in povesti«, diletantje naj pa povsod igrajo »Napoleonov samovar« in nesmrtnega »Bucka v strahu«, da zasujejo Murnika s tangujemami. A. G.

Kongres ASTD v Pragi

Poročali smo že, da se bo vršil od 24. do 28. t. m. v Pragi kongres Asociacije slovenskih turističnih društev. ASTD je pomembna organizacija za širjenje ideje slovenske vzajemnosti. Z letošnjim kongresom prične drugo funkcionalno dobo, katere program je posebno važen. Čas sam sili organizacijo k ureditvi načelnih vprašanj slovenskega sodelovanja v turizmu. Doslej so zastopana v ASTD turistična društva iz Bolgarije, Jugoslavije, Češkoslovaške, Poljske in Čehoslovaki iz Avstrije. Kongresi so bili l. 1927 v Krakovu, predlaskim v Ljubljani, lani pa v Sofiji, vsi ob polni udeležbi članov sveta ASTD s sedežem v Pragi. Vsem kongresom so posvetile vlade slovenskih držav in mest, v katerih so se vršili, veliko pozornost.

ASTD je pokazala z dosedanjim delom, da zasluži turistika kot najučinkovitejši propagator vzajemnosti in medsebojnega spoznavanja, pa tudi kot važen činitelj na polju narodnega gospodarstva, v polni meri pozornost in podporo ne samo članov samih, temveč tudi državnih oblasti. ASTD deluje za slovensko vzajemnost. Ta ideja se uveljavlja najbolj baš v turizmu. Ona zbližuje človeka s človekom, turist se uči spoznavati ljudi in kraje brat-skih slovenskih držav.

Praga je sprejela delegate s pravo slovensko gostoljubnostjo. Primator in mestna občina priredita slovenskim gostom na čast čajanko v primatorjevih reprezentančnih dvoranah. Zveza hotelirjev je povabila člane sveta ASTD na skupni obed, električna podjetja Prage jim pa priredijo banket. Udeleženci kongresa prirede več izletov, med drugim tudi v Brno, kjer jim pripravlja mestna občina recepcijo.

Kongresa ASTD se udeležijo tudi trije delegati slovenskih turistov in sicer predsednik SPD v Mariboru sodni svetnik dr. Senjor, iz Ljubljane pa dr. I. C. Oblak in odbornik SPD g. Makso Hrovatin.

Nesramen gost.

— Bolečine si izbero baže vedno najslabši del telesa.
— Aha, zato tako pogosto tarnaš, da te boli glava.

Molitev.

— Dobri bog, zase te ne prosim ničesar, toda moji dragi mamici pošlji čim prei zeta.

Senzacija nad senzacijo!!! Jutri premiera!

Prvi veliki kriminalni govoreči film „Ufe“ iz podzemnega Berlina

TIGER

V glavnih vlogah govore in pojo

Carlotta Suza, Gertrude Baliner, Max Maximilian — Godba in šlagerji: Willi Kollo

Jutri premiera!

„Elitni kino Matica“

Slovenski arhitekti na razstavi v Budimpešti

Dela slovenskih arhitektov so v celoti razstavljena

Ljubljana, 24. sept.

Arhitekt g. Spincič, ki si je ogledal te dni mednarodno razstavo sodobne arhitekture v Budimpešti, poroča o nji:

CPIA — Comité permanent international des architectes je ob priliki svojega XII. kongresa v Budimpešti priredil mednarodno razstavo sodobne arhitekture v zvezi z veliko zgodovinsko, nacionalno in moderno razstavo arhitekture Madžarov.

Ob udeležbi 20 držav celega sveta je bilo v dvoranah monumentalne palače narodnega muzeja v Budimpešti mnogo, močnejše preveč, da bi si človek mogel ustvariti sliko sedanosti, še manj pa sliko sloge bodočnosti, ki se sicer javlja z vso silo v obliki stvarnosti.

V dvoranah Madžarov, Italijanov, v oddelku razstave Città del Vaticano, Angleške, Rumunske, USA, Belgije, Grške itd., razstavljajo arhitekti teh narodov z malimi izjemami stavbno umetnost, ki se kaže v sentimentalnem estetsko - dekorativnem naziranju, ter z uporabo motivov, ornamentov in profila, povečini preteklih kultur, pokrivajo brez notranjih zahtev zunanjost zgradb. Mesto živega organizma imajo te stavbe mrtve okrasne forme brez vsake zveze z napredkom, tehnike, novega gradiva in novih konstrukcij.

Mnogo je med njimi takih, ki ostajajo v formalizmu naglo razvitih in v sebi samih ugonobljenih »izmihi« zadnjega stoletja.

Zgodovinska razstava Madžarov prikazuje razvoj in vplive klasicizma, bolj neoklasicizma, od začetka 19. stoletja, ki sliči razvoju brez posebnih znakov, arhitekturi istih dob, bodisi Nemčije bodisi stare Avstrije. Druga polovica XIX. stoletja, zastrupljena po monakovskih slogoskalcih, je razstavljena v posebni palači v umetniškem paviljonu pod naslovom »Madžarski narodni slog«. Moje tega sloga je Edmund Lechner, ki skuša z arheološkimi, folklorističnimi in etnografskimi sredstvi ustvariti narodni slog.

»Associazione architetti fascisti italiani«, pod tem naslovom razstavljajo Italijani svojo patetično monumentalno arhitekturo. Razumljivo, fašizem zastruplja kulturno pot po svoji nacionalni ideologiji tudi tistim, ki bi se radi otrsli tradicij. Radi balasta specifično nacionalne dobe so vsi poskusni zaman.

V velikem nasprotju s italijanskimi deli so dela arhitektov švedske, nizozemske, nemške, poljske, češkoslovaške, francije, Avstrije in tudi Jugoslavije. Z uvidenostjo in močno voljo novega življenja, novega ustvarjanja nastaja radi novih potreb, znanosti, novih tehničnih možnosti, novega gradiva nova zgradba. Ne radi sebe same, temveč radi njene stvarnosti, radi funkcij, katerim naj služi.

Pohvalno je omeniti švede, ki z največjo resnostjo nastopajo z arhitekturo stvarnosti in dinamike, ne da bi pri tem pozabljali na visoko umetnost. Tipičen primer sodobne arhitekture se mi zde zgradbe štokholmske razstave arhitekta Asplunda. Zadano nalogo: zgraditi razstavo, je s srečno inspiracijo lege, z določeno estetsko sodobne konstrukcije, gradivom, barvo in gmoto ustvaril arhitektonsko celoto nenavadne lepote iz samih zgradb, ki niso preračunjene za večnost. Svet zase leži na obrobju jezera čudovito, prilagoden naravi, obstoječi iz lahkih paviljonov iz tankih jeklenih palic, stekla in betona, plapolajočih zastav in markiz.

Tendenco nove arhitekture je jasno poudarjena pri vstopu v razstavo. Vajeni reprezentativnih monumentalnih vhodov velikih perspektiv in simetrije je ta vhod odločno asimetričen. Neverjetno drobnostebri nosijo ploščo — streho. Stebri so zloženi iz kotnega železja, med katerim je vloženo belo steklo. Ponoči je ta konstrukcija razsvetljena in streho nosi sijaj ozkih svetlih stebrov. Bolj svečanega vhoda si ne moremo predstavljati.

Zdi se, da dobiva stavbna umetnost pri teh narodih ono dolgo iskano obliko, ki je naravna reakcija okolice, življenja, hotenja sodobne in bodoče družbe. Predvsem stvarnost oblikovanja in v tej stvarnosti doživljati najvišje in najpopolnejše.

Stavbna umetnost v češkoslovaški državi počenja z njenim nastankom. V najkrajši dobi je beležiti velik razvoj, sličen holandski arhitekturi; imela je kratko dobo dekorativni značaj, z vso silo tega preživela in prešla v stvarno, enostavno izražanje. Tako tudi na tej razstavi dokazuje svojo jasno pot. Ima svoje posebnosti, ne razlikuje pa se bistveno od sodobne arhitekture ostale Evrope.

V sosednem oddelku razstavljamo mi Jugoslovani. — ponosni moramo biti, da ne zaostajamo za novimi stremenji. Po-

sebnost dela slovenskih in mlajših hrvatskih arhitektov dajejo posebno močan izraz tega hotenja. Zavedajoč se, da naše gospodarske in industrijske prilike ne dopuščajo tako smelih oblikovanj kot drugim narodom; po svojih prilikah in vseh močeh mladega ali zdravega naroda skušajo zastaviti vse svoje sile, da svojemu narodu, svojemu človeku oblikujejo dom, nov dom, ki ga zahtevajo naši časi. Iz Ljubljane odposlana dela slovenskih arhitektov so v celoti razstavljena. Njih enotna oprema daje našemu oddelku in obiskovalcu prikupen in opozarjajoč vtis. Zallbog, da beograjski kolegi niso to pot razstavili. Opravičuje jih razstava v Zenevi, katere so se gotovo častno udeležili.

Oddelke Francozov je v opremljeno najorginalnejši in tudi najokusnejše prirejen. Enotno zeleno obrobjena stekla tvorijo pas po vseh štirih stenah dvorane. Pod stekli so najpopolnejše reprodukcije sodobne francoske arhitekture.

Auguste in Gustave Perret, Le Corbusier, Mallet Stevens, Tony Garnier, Freysinet, Djo Bourgeois in drugi znanci vseh mlajših arhitektov zastopajo z deli zadnjega desetletja Francosko. Po vzgledu obeh Perrejev in njegovih učencev Le Corbusiera, Tony Garniera in drugih dobiva ta arhitektura funkcionalni izraz. Vsem tem arhitektom se pozna visoka kultura francoskega naroda. Osebnosti močne sugestivne ideologije so, katere vpliv je opaziti skoraj pri vseh mlajših arhitektih Evrope in tudi Amerike.

Utilitarizem, funkcionalizem, to so gesla nove nemške arhitekture. Ekonomična izraba časa, prostora, gradiva in denarja so faktorji, ki s pomočjo industrije in gospodarstva oblikujejo nove stavbne organizme. Vsa sredstva novih pridobitev tehnike, znanosti in industrije se izkoriščajo do skrajnosti v oblikovanje nove zgradbe. Razstavljani povečini fotografski posnetki izvršenih in projektiranih stavb potrjujejo ta stremeljenja.

Sklepati se da iz razstavljenih del, da so si hotenja vseh narodov, ki streme po oblikovanju nove arhitekture — podobna. Videti je tudi prihajanje one dobe, ko se tehnika, ki je do sedaj imela zgolj civilizacijski značaj, pretvarja z vso silo vseh oblikujočih in ustvarjajočih osebnosti v kulturo našega stoletja.

SOKOL

Lahkotletična tekma Sokola I

Minulo nedeljo se je vršila pri Sokolu I. na Taboru društvena tekma v lahki atletiki za članske in članice, ki se bo nadaljevala prihodnje nedeljo za moški in ženski naraščali. Člani so tekmovali v 16, članice pa v 9 panogah. Tekmovanje, ki se je pričelo ob 9. uri dopoldne, se je v redu do končalo razven plavanja, ki se je moralo zaradi prehladnega vremena položiti na drugo nedeljo.

Tekmovali je 24 članic. Doseženi uspehi so v nekaterih panogah prav lepi, zlasti še, če upoštevamo, da so jih dosegli telovadci in da je večina bratov in sester tekmovala skoraj v vseh razpisanih panogah.

Podrobni uspeh tekme pri članicah je tale:
Skok v daljino z mesta — 22 tekmovalcev, 1. Megušar (2.76 m), 2. Cerar, 3. Porenta, 4. Perovič.

Skok v daljino z zaletom — 17 tekmovalcev, 1. Megušar (5.87 m), 2. Cerar, 3. Gašperšič, 4. Porenta in Palčič.

Triskok — 5 tekmovalcev, 1. Megušar (11.34 m), 2. Gašperšič, 3. Palčič, 4. Pavlica.

Disk — 8 tekmovalcev, 1. Serše (29.25 m), 2. Sket, 3. Megušar, 4. Porenta.

Zoga (z obema rokama) — 10 tekmovalcev, 1. Kopal (69.15 m), 2. Megušar, 3. Serše, 4. Perovič.

Krogla (z obema rokama) — 13 tekmovalcev, 1. Porenta (17.80 m), 2. Kopal, 3. Serše, 4. Megušar.

Skok v višino z mesta — 12 tekmovalcev, 1. Megušar (1.225 m), 2. Cerar, 3. Kopal, 4. Gašperšič.

Skok v višino z zaletom — 12 tekmovalcev, 1. Megušar (1.535 m), 2. Perovič in Cerar, 3. Porenta in Pavlica, 4. Kopal, Ke-
vič, Dovžan in Serše.

Skok v višino ob palici — 8 tekmovalcev, 1. Gašperšič (3.01 m), 2. Porenta, 3. Palčič, 4. Sket.

Skok v višino z naletno desko — 7 tekmovalcev, 1. Pavlica (2.57 m), 2. Cerar, Perovič in Megušar, 3. Serše, 4. Porenta.

Tek na 60 m — 5 tekmovalcev, 1. Perovič (7.8), 2. Megušar, 3. Porenta, 4. Gašperšič in Palčič.

Tek na 200 m — 3 tekmovalci, 1. Perovič (2), 2. Pavlica, 3. Palčič.

Tek na 100 m — 5 tekmovalcev, 1. Perovič (12.2), 2. Megušar, 3. Porenta, 4. Palčič.

Tek na 400 m — 3 tekmovalci, 1. Perovič (63), 2. Pavlica.

Tek čez zapreke na 120 y — 6 tekmovalcev, 1. Palčič (19.1), 2. Porenta, 3. Megušar in Perovič, 4. Pavlica.

Plezanje — 9 tekmovalcev, 1. Porenta (8.1), 2. Trček, 3. Gašperšič in Megušar, 4. Pavlica.

Na osnovi tega so dosegli po skupni klasifikaciji 1. mesto Maks Megušar, 2. Jože Perovič, 3. Ivan Porenta, 4. Miro Pavlica, 5. Drago Cerar, 6. Stane Gašperšič, 7. Branko Palčič, 8. Branko Kopal, 9. Vlado Serše, 10. Janez Sket, 11. Ludovik Trček, 12. Drago Kevič in Janez Doužan.

Članice pa so dosegle te rezultate:
Skok v daljino z mesta — 7 tekmovalk, 1. Podpac (2.07 m), 2. Tratar, 3. Strajher, 4. Jordan.

Skok v daljino z zaletom — 6 tekmovalk, 1. Podpac (4.39 m), 2. Vrtačnik, 3. Strajher, 4. Tratar.

Zoga (z obema rokama) — 8 tekmovalk, 1. Tratar (48.71 m), 2. Jordan, 3. Podpac, 4. Prepeluh.

Krogla (z obema rokama) 7 tekmovalk, 1. Tratar (13.31 m), 2. Podpac, 3. Strajher, 4. Vrtačnik.

Skok v višino z zaletom — 5 tekmovalk, 1. Podpac, Vrtačnik (1.25 m), 2. Tratar, 3. Strajher, 4. Jordan.

Tek na 60 m — 4 tekmovalke, 1. Podpac (9), 2. Strajher, 3. Vrtačnik, 4. Tratar.

Tek na 100 m — 3 tekmovalke, 1. Podpac (14.4), 2. Strajher, 3. Tratar.

Tek na 400 m — 3 tekmovalke, 1. Strajher (1.15.2), 2. Podpac, 3. Tratar.

Po skupni klasifikaciji so se članice razvrstile takole: 1. Marta Podpac, 2. Vlada Tratar, 3. Silva Strajher, 4. Milka Vrtačnik, 5. Herma Jordanova, 6. Cirila Prepeluhova.

Kolikor nam je znano, namerava Sokol I. obdržati tako lahkotletična tekmovalja v jesenski dobi stalno na svojem programu in sicer tako, da bi se menjavala s tekmo na orodju, ki naj bi bila vsako leto v zgodnji spomladi. Sokol I. hoče na ta način navajati svoje telovadeče članstvo k temu, da bo v zimskih mesecih gojilo zlasti orodno telovadbo, v poletnih mesecih pa čim več lahke atletike.

Ustanovitev Sokola v Zgornji Šiški

Vabimo vse že prijavljene in ostalo narodno občinstvo Zgornje Šiške, da se udeležijo odločilne sestanka, ki se bo vršil v torek 30. t. m. ob 20. v dvorani Narodne prosvetnega društva Vodnik in ki bo sklepal o ustanovitvi Sokola Zgornja Šiška - Dravje. Zdravo! — Pripravljalni odbor.

Sokol II. na realni naznanja vsem starejšim bratom, da se vrši redni telovadba starejših bratov za sedaj vsak četrtek ob 19. (7) počenši z dnem 25. t. m. (Ta četrtek je prva vadbena ura). Pridite vsi točno, z zavestjo, da darujete tudi vašemu zdravju 1 uro na teden. Zdravo! — Vad. zbor.

Spomenik kralju Petru v Dolnji Lendavi

V Prekmurju se je porodila želja in prošle zime ustanovil odbor, da postavi dostojen spomenik kralju Petru I. Osvoboditelju, kateremu se imamo zahvaliti za nacionalno in državno svobodo. Slovenska Krajina, ki je živela 1000 let v robstvu, hoče javno za vse veke in rodove dokumentirati globoko hvaležnost svojemu prvemu vladarju, ter prosi vse, tudi izven naše krajine, naj blagohotno prispevajo za spomenik. Apelarimo na vse, ki so živeli solnčnejše dneve, pomagajte nam, da se ujedinih hvaležno in dostojno oddolžimo največjemu Jugoslovenu kralju Petru!

Odbor je razposlal posameznikom in društvom nabiralne pole in poštne položnice ter prosi vse častilce blagopokojnega kralja Petra, da podprejo s prostovoljnimi prispevki odborovo akcijo. V Prekmurju naj ne bo nikogar, ki bi ničesar ne daroval! Prispevki naj se pošljejo naravnost na odbor za postavitev spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju, Dolnja Lendava, čekovni račun št. 15485.

Najlepša hvala dosedanjim darovalcem: Po 1000 Din dr. Pikuš, dr. Peterlin, dr. Strasser, Dolnolendavska hranilnica, tovarna dežnikov. Po 500 Din kr. banska uprava; po 300 Din dr. Lipnjak, I. Baša, dr. Leskovec; po 250 Din Z. Weiss; po 200 Din L. Vukan, Jadran; po 150 Din J. Novak; po 100 Din notar Kramer, Slavija Ljubljana, A. Wortman, Mgr. Sikič, E. Bartoš, V. Majzelj; po 75 Din B. Arnstein, I. Weissstern; po 60 Din St. Fritz; po 50 Din notar Carli, dr. Boezio, dr. Sunderl, G. Bartanič, T. Ivanič, O. Beck, A. Varga, L. Engel, dr. Brünner, F. Tivadar, H. Bader, B. Brünner, H. Maschanzker; po 40 Din notar Požun, dr. Wortmann; po 30 Din E. Balkany; po 25 Din dr. Lipold Maribor, g. Medin, Me. Sever, H. Stern; po 20 Din P. Ecker, J. Benkem, A. Schwarz, dr. Pivko, I. Rikuper, St. Nemethy; po 15 Din G. Gönc; po 10 Din dr. J. Jerič Ljubljana, S. Santo, V. Kotšchy, J. Penhofer, dr. Rudolf, St. Skočir, sodnik Müller.

Nabrali so: sodnik Gorenc 450 Din, sreško načelnost Dolnja Lendava 354 Din, okrajno sodišče Dolnja Lendava 1125 Din, kapetan Alvirovič 700 Din, sodnik Prijatelj 283 Din, sodnik Stefanciosa 60 Din, šole Beltinci 450 Din, Centiba 45 Din, Genterovci 5 Din, Odranci 30 Din, Radmožanci 20 Din, Srednja Bistrica 50 Din, Crenšovci 102.50 Din, Dobrovnik 286 Din, Dolina 32 Din, Gomilica 52.70 Din, Nedelica 30 Din, Petesovci 86 Din, Velika Poslana 80 Din, J. Rus Beograd 120 Din, Horiza 115 Din, oddelki finančne kontrole v lendavskem srezu 2276 Din, iz neke kazenske poravnave 300 Din. — Odbor.

Dnevne vesti

— **Natečaj za profesorje.** Senat mesta Sombora je razpisal natečaj za pet profesorjev na mestni trgovski akademiji in sicer za knjigovodstvo s pisarniškimi deli kot glavni ter trgovsko in politično računstvo kot stranska predmeta, drugi za trgovsko in politično računstvo kot glavni in knjigovodstvo s pisarniškimi deli kot stranska predmeta, tretji za kemično in mehanično tehnologijo in spoznavanje blaga kot glavne ter kemijo in fiziko kot stranska predmeta, četrti za menično, trgovsko, obrtno in konkurzno pravo kot glavne ter narodno ekonomijo s f.nancami in trgovsko vodo kot stranska predmeta, peti pa za srbohrvaščino s književnostjo kot glavni ter nemščino ali francoščino kot stranska predmeta.

— **Kongres Ferijalnega saveza.** 27. in 28. t. m. se bo vršil v II. moški gimnaziji v Beogradu kongres Ferijalnega saveza, katerega se udeležijo delegati iz vseh krajev države, kjer so podružnice saveza.

— **Za ujedinjenje vseh nacionalnih delavskih sindikatov.** Včeraj se je vršil v Beogradu sestanek vseh centralnih uprav strokovnih zvez in sveta jugoslovenskih delavskih nacionalnih sindikatov. Na sestanku se je razpravljalo o zjedlitvenju vseh nacionalnih delavskih organizacij v državi v enoten jugoslovenski nacionalni pokret. Govorilo se je tudi o pripravi za sklicanje zborovanja vseh delavskih sindikatov v Beogradu, ki naj bi se vršilo v oktobru. Na tem zborovanju bi delegati manifestirali za nacionalne in razredne cilje združenih jugoslovenskih nacionalnih delavskih sindikatov in strokovnih zvez ter določili smernice bodočega skupnega dela po vseh državah.

— **Naš delegat na mednarodnem kongresu za ceste.** Od 6. do 11. oktobra se bo vršil v Washingtonu mednarodni kongres za ceste. Ministrstvo javnih del je odredilo kot delegata Jugoslavije za ta kongres načelnika oddelka za ceste Stanislava Josifovića, ki je že odpotoval v Washington.

— **Nova zveza med Dalmacijo in Anglijo.** Po pooblastitvi naše vlade je bil registriran pri nas novi parnik družbe »Lloyd Register Shipping«, ki bo vozil redno med Dalmacijo in Anglijo.

— **Fr. Marolt, 15 slovenskih ljudskih pesmi.** V založbi Ahdamskega pevkega zbora je izšla nova zbirka ljudskih pesmi za moški zbor. Kljub pestri in bogati vsebini je cena izvodu le 20 Din. Ob tej priliki opozarjamo vse zbere, da je po avtorskem pravu vsako razmnoževanje neto dopustno. Dobi se v vseh ljubljanskih knjigarnah, lahko pa se naroča pisмено tudi direktno pri Ahdamskem pevskem zboru. Zbirko kar najtopleje priporočamo zbog njene svojevrstne prireditve.

— **Ilustrirane revije »Žena in dom«** je izšla že 9. številka s prav bogato vsebino in lepe in bogate tudi nagrade za nabiralke naročnikov, ki dobe cele garniture srebrnega jedilnega orodja, kuhinjske posode iz aluminija, elegantno svetilko, brišace, obleke, šifon, serviete ali pa krasne domače karamične statuete po delih kiparja Dolinarja, nadalje športne garniture, parfume in še mnogo drugih takih, vsaki dami potrebnih stvari. Vsebinska je pestra kakor vedno. Dobri so leposlovni prispevki ter življenjski Peruzijevci mame z Barja, članki o težavah dekleške vzgoje in o zdravju v zakonskem stanu. Rubrika »Kje Vas boli« ima mnogo koristnega drobiža, praktična so pa navodila, kako iz starega pohištva lahko napravimo moderno. Čitateljce bodo vselej apartnih španskih sten in prtov, servisov za čaj, blazin, torbic in pasov, zvedele bodo pa tudi mnogo novega o modi, saj je šest strani polnih modnih slik in še kroji so poleg. Za gospodinje je pa pravo odkritje, na koliko načinov je mogoče pripravljati paradižnike in kako moramo obdelati zelenjadni vrt ter negovati cvetlice med okni. Ali naj se možimo iz ljubezni, je staro in še vedno novo vprašanje, slike naših otrok so pa vedno enako dobrodošle, prav tako kakor vaje za pridobitev vitkosti in podobna važna drobnarija. Ta izvrstna, v Delniški tiskarni sijajno opremljena revija je pa tudi poceni, saj letna naročnina znaša le 86 Din za 12 velikih zvezkov, naroča se pa v Ljubljani, Prule 11.

K. Aramis

Bolnik naše dobe

Zdravnik je odložil tlečo cigaro, zapel si je bel plašč, odprl vrata v ordinacijsko sobo in zamrmral:

— No, pa začnimo.

Vstopil je prvi bolnik. Zdravnik ga je temeljito pregledal in pretilpal. Refleksi v kolenih so bili nekoliko močnejši, zenice so reagirale na svetlobo normalno, občutljivost kože je bila navadna. Ker ni mogel najti nobene bolezni, se je zatekel zdravnik k anamnezi. Začel je izpraševati pacienta o njegovem življenju in hotel je vedeti vse podrobnosti malone od plenic.

Pa tudi po tej poti ni prišel do zaželenega cilja. Velel je izmučenemu pacientu sedeti v naslanjač, sam je pa začel hoditi nerazumno po sobi.

Slednjič ga je vprašal.

— Torej kaj vam je prav za prav?

Pacient ga je začudeno pogledal in odgovoril plaho:

— Saj to bi baš rad zvedel od vas, gospod doktor. Zato sem prišel k vam.

— No da, to se ve... Toda povejte mi vsaj, kaj vas najbolj boli.

— Saj sam ne vem...

— Ali vas sploh kaj boli?

— Ne, nič.

— Temu se ne čudim. Pri najvestnejšem pregledu nisem našel v vašem organizmu nobenih izprememb.

— To me zelo veseli, gospod doktor, vendar pa...

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo lepo vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno, v mnogih tudi deževno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 22, v Zagrebu in Beogradu 20, v Ljubljani 19,2, v Mariboru in Sarajevu 18, v Skoplju 17. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,2 mm, temperatura je znašala 8,8° C.

— **Zagonetna smrt Elfride Mihalko.** Včeraj smo poročali o zagonetni smrti lepe Elfride Mihalko, katero so te dni potegnili pri Vojlovici iz Dunave. Sprva so bile razširjene vesti, da oblasti niso mogle ugotoviti, če je deklet postalo žrtev zločina, ker je truplo že razpadalo. Sedaj pa poročajo, da so zdravniki pri obdukciji trupla ugotovili, da je bila Elvira zadavljena ali zastrupljena. Želodec in drobovje so poslali kemičnemu zavodu v Beograd, da ugotovi, če je bila zastrupljena. Beogradska policija je v zvezi z zagonetnim zločinom objavila poročilo, v katerem pravi, da so zunanje poškodbe na truplu brezpomembne in v nobeni zvezi z dekletovo smrtjo. Pač so pa zdravniki ugotovili, da deklet ni utonilo, temveč da so že mrtvo vrgli v vodo. Zato so poslali drobovje v Beograd. Zločin postaja torej vedno bolj zagoneten. Policija išče torbico, katero je imela Elvira pri sebi, ker upa, da bo v nji našla podatke, ki bi ji pomagali pojasniti zagonetko. V soboto se je policiji v Pančevu javil Elvirin spremljevalec na vožnji do Sušaka, Gre za beogradskega uslužbenca Milana Milenkovića. Povedal je, da se je med vožnjo seznanil z dekletom in da sta kramljala do Sušaka. 16. septembra, torej baš na dan, ko je izginila, jo je srečal na beograski promenadi z nekim gospodom in zato je ni hotel nadlegovati. Policija poizveduje za skrivnostnim neznancem.

— **Samomor.** V Velikem Gaju se je te dni obesil veleposesnik Jakob Kramer. Mož je že del časa bolehal na neki neozdravljivi bolezen in se je nedavno že hotel obesiti, pa so ga v zadnjem hipu rešili.

— **Prekmalu pogladijo za mrtvega.** Znani dubrovniški gladoledar Midrag je te dni sporočil uredništvu »Jugoslovenskega lista« v Sarajevu, da sta ga dopisnika nekega sarajevskega in zagrebškega dnevnika obesila brez njegove vednosti in za včeraj napovedala sečiranje njegovega trupla. Zaenkrat se še veseli življenja, vse, ki se pa zanimajo za »zagrebno življenje in za občutke pod obdukcijemskim nožem« vabi v Dubrovnik na informativni razgovor.

— **Vlak povozil gluho žensko.** V pone-deljek zvečer je na progi med Novso in Lipovljano blizu Zagreba vlak povozil 56-letno Marijo Tischberger, ki se je vračala domov. Ženska je bila gluha in ni mogla slišati vlaka. Vlak ji je odtrgal obe nogi, počila ji je pa tudi lobanja. Nesrečnica je bila takoj mrtva.

— **Uboj zaradi 3 Din.** Pred sodiščem v Osijeku se je te dni vršila razprava proti 20letnemu Josipu Severju, ki je z nožem zabol del svojega prijatelja Marina Petrovića. Sedela sta v krcini in kvartalu, zaradi treh dinarjev sta se pa sprla. Med prepričevanjem je Sever sunil Petrovića z nožem v srce. Nesrečnejši je bil takoj mrtev. Sever je bil obsojen na tri leta ječe.

— **Risalo, orodje kupite najboljši pri FR. P. ZAJEC,** optik, Ljubljana, Stari trg 9.

OTROŠKE NOGAVICE
ŽIGOM

K LJUBIČ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše
13

— Kaj pa? Kakšen »vendar pa«?
— Cele noči ne morem spati. Sami premetavam se z ene strani na drugo.
— Zdravnik se je ozrl na pacienta, rekoč:

— Kaj mislite, da spim jaz dobro?

— Hm, gospod doktor, pri meni je morda kaj drugega. Zaslužek je pičel...

— Dragi gospod, tudi jaz zaslužim komaj polovico tega, kar sem zaslužil nekoč, — je vzdihnil zdravnik.

— In ti neznošni davki!

— Tudi jaz plačujem davke, da se kar šibim.

— In teh dolgov do ušes...

— Tudi to nadlogo poznam, tudi jaz imam dolgove čez glavo.

— In dva otroka, koliko stane že njuna vzgoja...

— Vidite, jaz imam pa kar štiri v šolah.

— A najhuše, gospod doktor, to je pa ta vražji politični položaj. Človek ne ve, kaj bo jutri in čim dalje, slabši je...

— To je res.

— Ko se takole ponoči prebudim in začnem o vsem tem razmišljati, še misli mi na spanec.

— To si lahko mislim, dragi gospod, to je znano tudi meni.

— Torej kaj mislite o moji bolezni, gospod doktor?

— Kaj mislim o nji? Povem vam po pravici, da ste zdravi ko riba. Kajti to, kar ste mi potožili, je docela normalno stanje vsakega človeka v teh težkih časih.

Trdovratno zapelo, katar debelega črevesa, napetosti želodčne motnje, zastajanje krvi, nedelavnost jeter, zlato žilo, bolečine v kolkih odpravimo z uporabo naravnega »**Franz Josefovog grenčice**«, če jo izpijemo zjutraj in zvečer malo čašico. Zdravilno strokovno veličino izpričujejo, da učinkuje »**Franz Josefovog voda**« celo pri zdravljenju črevesu brez bolečin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Iz Ljubljane

— **Pričenja se jesenska stavbna sezona,** ki je navadno celo bolj živahna kot pomladna in sicer zato, ker se mnogi odločijo za stavbna dela, ki bi jih radi imeli izvršena pred zimo. Zato je zdaj obnavljanje fasad zelo pogosto. — Na Mestnem trgu so pričeli s popravilom fasade trnadstropne Hamannove hiše, ki je ena najlepših na tem trgu. V Gosposki ulici št. 4 pa renovirajo fasade dvonadstropne hiše ge. E. Marcatti z drugimi popravili. — V Gosposki ulici so taka dela še posebno potrebna, da ne bodo hiše delale sramote imenu ulice.

— **Pri železniškem mostu pri klavnici** popravljajo ležišča istega. Stari oporni zid mostu je kamenit, tako tudi ležišča. Ležešni kamen je že preperel, zato ga bodo izmenjali z betonom, na katerega položijo še počez za ležišče železno travervo. Da zamorejo izvršiti to delo, bodo morali most začasnó podpreti s posebno tesarsko konstrukcijo, poleg tega pa še most pri tem ležišču za par centimetrov dvigniti iz sedanje lege. V to svrhu zabijajo v teren 4 do 6 metrov dolge pilote, na katere bodo postaviličasne mostne opore. Ko bodo tozadevna pripravljajla dela gotova, bodo most dvignili s posebnimi hidravličnimi črpalkami. Ker je most železen, je seveda zelo težak — dvigniti bo treba približno 230 ton.

— **Na sadnem trgu** se je že pojavil laški kostanj, kar pomeni, da je jesen tu. Kostanj stane 10 Din kg, kar za mnoge gotovo ni predrago.

— **Pred kotelom »Slon«** so morali prekopati trotoar, da položijo nove odtočne cevi za deževnico, kar nekoliko ovira osebni promet, ki je tam vedno živahen.

Damski plašči

in obleke, izgotovljene po meri, ne dosežejo šika in elegancije **PLAŠČEV** trvdke **FRAN LUKIČ** v **STRITARJEVI ULICI**, ki jih dobiš že od Din 300.— naprej. Pred nakupom blaga pomejrajte naše plašče.

— **Iz gledališča.** Opozarjamo občinstvo, da se priklasi za gledališki abonma še vedno sprejemajo v pisarni gledališkega knjigovodstva v dramskem gledališču dnevo od 9. do 12. in od 15. do 17. Ugodnosti abonmaja so splošno znane: abonenti dobi v sezoni 38 predstav, od teh 20 dramskih in 18 opernih in operetnih. Otvoritev dramske sezone bo v sredo, 1. oktobra s Shakespearjevo komedijo »Sen kresne noči«, ki je popolnoma na novo inscenirana in zrežirana po prof. Šestu. Opera začne s svojimi predstavami par dni kasneje. — Tudi v letošnji sezoni bo izdajala gledališka uprava svoj Gledališki list in sicer za dramo posebej in opero posebej. List bo izhajal ob vsaki premijeri ter bo prinašal informativne članke o delu samem, dalje članke splošnega gledališkega značaja, kakor tudi vprašanja in navodila, ki bodo kaj dobro služila vsem našim podeželskim odrom. Na list se lahko vsakdo abonira. Prijave sprejema gledališka uprava.

— **Izivilski trg** je bil danes, kot običajno ob sredah in sobotah, bogato založen z vsemi mogočimi dobrotami. Zlasti se je pojavilo izredno mnogo jenskih jurčkov tako, da so gobarice tvorile trg zase. Čudno pa je, da se gobe vseeno niso pocenile, merica stane 4 do 7 Din. Na kokošem trgu je bila živahna trgovina z jajci in piščanci, cene so pa vedno stalne. — Zanimivo je, da se dobi par jajc že po 1,75 Din ali pa po 2,75 Din, četudi ni med enim in drugim posebno razlike. Med zelenjavo in sočivjem je bilo mnogo krompirja po 1,25 Din. Tudi kisló zelje je precej različno po ceni — od 4 do 6 Din kg. novo — trnovsko je dražje, ne vemo zakaj. Salato prodajajo po mericali, ki so pa zelo različne, nekatere so že napol košarice, druge pa naprstniki — oboje po dinarju. Kumare so zadnje letošnje, zato so že za 25 par dražje — komad po 1 Din. Tudi stročjega fižola že primanjkuje — prodajajo ga po 3 Din kg, tudi luščen je po 3 Din liter. Največ je vedno paprike. kot bi je največ konzumirali — po 1 Din 6 komadov. Poleg paprike so se pojavile tudi sladke melone (buče) po 2 Din kg. Grozdja je bilo zelo malo in še tisto manj vredna šmarica — po 6 Din kg. Češnje so pa že čisto na koncu, gnijejo tako, da branjeve upravičeno tožijo nad slabo kupčijo — prodajale so jih po 1 Din kg. Jabolk je bilo mnogo, cene še vedno iste, kg od 3 do 6 Din.

— **Iz Mestna zastavljalnica** bo imela redni dražbi za 2. februarju 1930 zastavljene dragocenezi zlatnine, srebrnine in dragulje dne 6. oktobra 1930, za efekte (perilo, stroji itd.) pa 13. oktobra 1930, vsakokrat ob 15. uri v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15.

— **Iz Dravske župa skavtov in planink** v Ljubljani javlja, da se vrši njena redna letna skupščina dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v mali dvorani hotela Union v Ljubljani. Vabljeni vsi prijatelji skavtizma!

— **Iz Plesna sezona 1930/31** se pričinja z zopetno otvoritvijo priznane najboljšie »**Plesne šole**« — mojstra **Jenka**«, ki se muditi te dni v svrhu nastudiranja letošnjih novitet v Parizu, Zürichu in Dunaju. Gospod Jenko se vrne začetkom oktobra in priredi svoj otvoritveni plesni večer 11. oktobra v veliki dvorani **Kazine** — **Zvezda**. 482

— **Iz Opozarjamo na današnji oglas** preselivce trvdke **Josip Kveder** na **Krekov trg št. 10**.

— **Iz Tečaj za tkanje preprog** po perzijskih vzorcih se začne v najkrajšem času. Gospe in gospodične, ki se zanimajo za to delo, naj se zglasijo v četrtek 25. ali petek 26. t. m. v Splošnem ženskem društvu, Rimska cesta 9, pritličje, med 17. in 18. uro.

— **Vsi lastniki navadnih koles** (biciklov), ki stanujejo v okolici uprave policije v Ljubljani, se pozivljajo, da prijavijo najkasneje do 10. oktobra 1930 svoja kolesa na najbližnji varnostni stražnici. Navesti je treba ime, poklic in natančen naslov

lastnika, znakom in tovarniško številko kolesa ter dan nabave kolesa.

— **Na keramično šolo**, oddelke Tehniške srednje šole v Ljubljani, se sprejemajo v prvi letnik še 3 učenci(ko). Sprejemni pogoji: starost 14 let in odpustnica osnovne šole. — Rav. Teh. sred. šole v Ljublj.

— **Iz Vpisovanje učencev** vajencev obrtne nadaljevalne šole za stavbne obrte v Ljubljani »**Graben**« se vrši v nedeljo, to je 28. t. m. od 9. do 12. dopoldne. Vse podrobnosti so razvidne iz razglaš na razglasilni deski. — Upravitelj.

Bežigradska lepota in gramozna jama

Za Bežigradom je prava revija modernih stavbnih umotvorčkov — Gramozna jama je pa kričeče nasprotje Bežigrada

Ljubljana, 24. septembra.

Tako je, da če se v Ljubljani nekoliko pomudite v enem koncu, pa vam že drugi zraste čez glavo. To je zdaj zadnje čase. Zdaj Ljubljana tako bežlja v šir in vis, da ni čuda, če je Ljubljancem niti več ne poznajo ter da večkrat kateri nepričakovano zaide tako, da več ne ve, kje je. N. pr. Bežigrad! Še lansko leto je bil pravzaprav prav to nekašen grad kot oni — Huda luknja ali Polhov grad in podobno — le to pa je že mesto, ki sicer spada pod Ljubljano, a je vse drugačno. Bežigrad in Šiška, ne Ljubljana, niti Rožna dolina, Bežigrad je Bežigrad, ne Ljubljana, ki je pravzaprav — Bežipat, tako individualen je, da ga ne moremo z nikomur primerjati. To je kraj, v katerem lahko zaide, da ne boste vedeli, kje ste. Če vam je Kozlezija kaj znana, boste najbrž mislili, da ste prišli tja, ob pogledu na tiste mestne hišice — res ne boste vedeli, kje ste.

Recimo, da smo se zdaj zaleteli v ali na Bežigrad, pa že človek ne ve, pri čem je. Tam malo pred tistim neznansko zaostlim Sv. Krištofom na Dunajski cesti — lahko padete s taiste ceste naravnost v Bežigrad: nekaka ulica se spušča navzdol in kar naenkrat ste v prečudnih devetih nebesh. Na levi in desni vas začudeno gledajo vile vseh mogočih modernih slogov. Nekatere so silno prijazne, oblagodarjene s sledovi razkošne fantazije svojih očetov, ki so jim pri ustvarjanju dali vse, kar so premogli.

Tam, kjer zdaj teče lepa Pletersnikova ulica, so bile še nedavno čudne poljane, podobne Kosovemu polju po tisti slavni bitki. Svet je bil razrit, kotanjast, zasmejen in zaraščen s posebnim ščavjem tako, da je bil mestu samo v sramoto. Pletersnikova ulica seka pravokotno Samotna ulica, ki je bila še lani tako opokopna samotna in žalostna kot bi ušla s kopalnšišča. Proti Ljubljani je bila zagrajena s kitajskim zidom, če verjamete ali ne. Sicer pa lahko ta zid že zdaj vidite, ker je samo porušen v širini Pletersnikove ulice pri njej. Kitajski zid mora biti zaradi tega, ker je teren proti Ljubljani od cestišča Samotne ulice mnogo nižji. Torej je ta zid neke vrste »škarpa«. Ampak zdaj se varijacija terena ne opaza.

Vse se je izpremenilo: okolje, teren, slika je čisto drugačna kot je bila nedavno. Vila pri vili, druga z drugo se kosa vespovsod — s poetičnimi imeni, fasadami, slogi itd. in vse so nove. Človek bi ne verjel, kaj vse se je napravilo v tako kratkem času na severu Ljubljane — toliko in vse tako tiho, skoro neopaženo.

V Ljubljani imamo mnogo vil, n. pr. Pod Rožnikom, a te so večinoma stare, četudi se je med nje vsililo nekaj novih — a take revije modernih stavbnih umotvorčkov nimamo nikjer kot za Bežigradom. Mislim, da so tu tekmovali vsi ljubljanski graditelji, da so se na tem polju poskusili vsi nadebudni naraščalniki, ki zavidajo slavi mojstru Plečniku. Kakor se vidi, se dajo tudi gradovi v oblakih realizirati in ti gradovi so pod okriljem Bežigrada. To je kraj, ki je zbežal — od vsega drugega sveta, to je — Bežikraj. Kdor se hoče umakniti svetu — mora zbežati v Bežigrad; težnja dandanašnjega meščana, da se umakne mestnemu vreščanju — postaja od dne do dne izrazitejša — tudi v Ljubljani. Dokaz je Bežigrad.

Da, lepo je. Mesto ni — vsaj tako ne kot je Ljubljana. In so gospodarji fantastičnih domov nanje sila ponosni in po pravici, kajti za Bežigradom je lepih vil v izobilju. Tam okoli pa ima tudi mestna občina svoje hiše. Njeni najemniki seveda zavidajo svojim neodvisnim sosedom, ker človek ni nikdar zadovoljen. In hiše mestne občine so tudi lepe, četudi za nje ni bilo treba tako ogromnih količin fantazije kakor za one — privatne. — Hm, ampak fantazija osrečuje človeštvo. Ze n. pr. (da se razumemo) kako je človek ves blažen, če si domišljuje, da so drugi ljudje pred njim sami tepčki in revčki — pa se tega ni treba tistemu, ki ima lasten dom, dovolj je: »Moja hiša je najlepša... Ljudje imajo res povsod toliko teh brig, tudi za Bežigradom, da je človek kar vesel, če jim malo obere hrbet — šel sem naprej.

In brige človeške so bile za menoj — a glej: nepričakovano se mi je odprl nov svet, še neprimerno bolj čudovit in nenavaden kot eleganten, moderen Bežigrad. Pred menoj je zazijal pravilni prepad, na dnu katerega čepi — no kaj? — ni vas, ni mesto — začaran kraj? Človek mora obstati, pred seboj ima največji zasmeš romantičnosti: slikovito naselje, barake, barake, barake — nad petdeset jih je, vse so si podobne, a je vsaka drugačna, v miniaturni vse; »hiše« majčkene, ljudje liliputanci — otroci, otroci in še vedno otroci. Vse je zgneteno, neenako, vendar pa tako istovrstno po svojem značaju, vse je na kupu, miniaturna mesta — a povečana revščina, kričeče nasprotje mestne noblesse, izvalnih vil. Človek strmi... Kako je mogoče. Od kod ta strašna disonanca

ostalega Bežigrada? — Vidite — to je Bežikraj, to je kraj, ki je zbežal pred svetom, se umaknil z zemeljske površine — v gramozno jamo. Tu so pred nami ljudje — ki nimajo več med ljudmi prostora, ki nimajo pravzaprav niti na zemlji prostora. Kakor bi jih hotela zemlja požreti. Izgnanci. Ločenci, kot gobavci. Ljudje, ki morajo svojo revščino skrivati — ker je sramota. Svet je res smešen, le kaj bi bilo, če bi ne bilo na njem gramoznih jam? Na svetu so ljudje, ki morajo že živi biti v jami. Kakor bi drugim ne spadali — kot v jamo...

Ampak tudi sirota je lepota. Te slike vitosti ne more nihče posneti. Te indidualnosti revščine posameznikov, ki se odraža v vsakem poedinem domu. Ljubezen do strehe, preprosta, a tem silnejša, se izraža v teh lesenih stenah, zgrajenih v jutranjem in večernem mraku — ko so ti ljudje prosti — zgrajenih iz desk — od vseh vetrov nanešenih. Stene, s papirjem prevlečene, z dimom kurišč nasičene — neme priče gorja, bede in vsega tistega, o čem imamo navado molčati ali kvečjemu moralizirati. Tesni so ti domovi — pisani tako, kot le more biti beda, nenavadni tako, kot je postal zdaj po vojni svet nena-vaden. Človek res lahko strmi. In še vedno grade. Prihajajo vedno novi in vsi imajo otroke in vsi so nekam tako vase zaprti, žalostni ko obsojenci. In vsi otroci so — kakor bi bili lačni in so umazani in nekam preplašeni.

Kdo ve, ali je tako zdravo bivati v Gramozni jami. Pomije izlivajo pred vratmi, stranišča so kakor latrine, ljudje so na tesnem — postelje tik ob štedilnikih, vrata se odpirajo na prosto in vse do vrat je oprava — po šest, deset in še več ljudi v prostoru devetih kvadratnih metrov! In — kaj bi vam pravil — tu je gramozna jama — ograničena s strmim po-bočjem, to je svet zase. Koga pa briga vse to? Najboljše je iti mimo in se smejeti — kaj ne? Kakor delajo mnogi. — Gramozna jama je spodaj, nizko in naše oči hrepene kvišku v sfere lepote, dobrote, ljubezni, resnice itd. itd. — Beži, beži — gramozna jama... Kraj, ki je zbežal pred nami...

Lep je Bežigrad...

SAMO ŠE DANES
ob 4., 7. in 9. zvečer:

Harry Liedtke
Maria Paudler

v smečapljni veseligr

KORVETNI
KAPITAN

„Elitni kino Matica“
Telefon 2124

Dve vrsti zakonske zveze

V angleškem tisku se vodi zdaj živahna diskusija o predlogu dekana pri londonski katedrali Sv. Pavla, Inga, kako ublažiti kriz zakonskega življenja. V svoji razpravi »Krščanski nauk o morali in moderni problemi« predlaga Inge, naj bi se oficijelno uvedli dve obliki zakona, ena bi bila priznana kot državna, druga pa kot cerkvena. Cerkvena zakonska zveza bi obsegala zaobljubo večne zvestobe in bi bila nerazdružna. Zakoncem, ki bi ne imeli poguma prevzeti tolike odgovornosti, bi bila pa na razpolago druga oblika — začasna zakonska zveza. Pri teh zakonskih pogodbah z omejeno zavezo bi ne bila potrebna obljuba zvestobe in obe strani bi si izgovorili pravico do ločitve.

Po mnenju dekana Inga bi imele take zakonske zveze vedno dobrih strani. V prvi vrsti bi odpadli vsi sodni procesi, pa tudi stroški, ki so pogosto zelo visoki. Taki zakoni bi bili mnogo boljše, kakor so zakoni na koruzo, h katerim se mora sedanje angleško bračno pravo v mnogih primerih zatekati, ker ne vidi drugega izhoda.

Nič za njo.

— Zakaj pa ne greste z ženo nikoli v gledališče?

— Saj sem jo že vabil, pa noče. Moja žena namreč ne trpi, da bi drugi govorili.

K. R. G. Brown:

Vitez enega dne

Roman

Peter se je ozrl na Constabla in kar verjeti ni mogel. Slika je bila sicer docela čedna, — človek je vsaj takoj spoznal na nji, kaj predstavlja — toda kako more človek dati za to ropotijo pet tisoč funtov, to mu ni šlo v glavo. Saj je bilo samo nekaj dreves, travnik in velik kos neba. Čisto navadna slika, kakor jih je na tisoče. Tak se zdi seveda vsak povprečni stari mojster vsakemu povprečnemu mlademu možu, samo da ima malokdo pogum priznati to.

— Pet tisoč, — je ponovil sir Walter samozvestno. — In pomislite, takoj drugi dan mi je ponudil neki ameriški milijonar zanj osem tisoč.

— To vam je bil prečuden stvar, — je pripomnil Tobby. — Podobno je bil kozlu in imel je bradico, o kateri bi človek mislil, da je pilepljena. Tri dni zapored je hodil k nam in imel je polne žepe smodnika.

— Zelo vsiljiv človek, — je pritrdil sir Walter. — Zdelo se je, da smatra za osebno žalitev moj odgovor, da mi slika pod nobenim pogojem ne prodam. Toda ta slika bo vredna nekoč mnogo več, če se ne motim. Bil bi torej nespametno, če bi jo dal za osem tisoč. A ta portret — je pripomnil in stopil k drugi sliki, — je Romney — eden najboljših. Dal sem zanj dva tisoč, vreden je pa najmanj dvakrat toliko.

Tudi to se je zdelo Petru naravnost smešno, toda verjel je navzlic temu. Slika je bila brez okvira in stala je na ozkem stojalu ob steni. Bil je portret mlade dame, oblečene po modi iz konca osemnajstega stoletja. Zelo odlične in dražestne mlade dame, sedeče v naslanjaču z visokim naslanjalom in smehljajoče se prijazno tja v en dan. Petru se je zdel njen obraz nekam znan, toda to si je razlagal kot posledico znanega dejstva, da so stari portreti davno umrlih umetnikov vedno podobni drug drugemu.

— Cigav portret je to? — je vprašal vpludno.

— Lady Fairwarove. Praprprababice sedanjega barona, zelo izmozganega in obubožanega mladeniča, od katerega sem kupil sliko. Okvir je v popravilu, kakor vidite.

— To je torej rodbinski spomin? — je vprašal Peter. — Njegovi sorodniki so bili nad tem gotovo neprijetno presenečeni. — To ga ni prav nič zanimalo, toda bil je gentleman in čeprav ga je spravil sir Walter v galerijo proti njegovi volji, je čutil, da se spodobijo, da pokaže kot gost vsaj malo zanimanja za zbirko tem boli, ker gospodična Craigova od vstopa v galerijo ni pregovorila niti besedice, a slabo vzgojeni Tobby še s prstom ni ganil, da bi skril svoj cinizem.

— Nima sorodnikov, — je odgovoril sir Walter, — vsaj takih ne, na katerih bi mu bilo kaj ležeče. Zdi se mi, da je Fairwater razmetal in zapil, kar je imel.

Sicer ga je pa itak imel malo pod kapo, ko mi je sliko prodal. Če bi ne bil pijan, bi bil moral dati za njo mnogo več, — je priznal sir Walter odkrito.

— No, veš kaj, meni se pa zdi grdo odreti človeka v pijanosti, — se je oglašil Tobby.

Te besede so tako točno izražale Petrove misli, da je malo manjkalo, da ni na ves glas povedal, da se strinja s tem. Sir Walter je pa srdito pogledal sina in odgovoril:

— Kadar bom hotel slišati tvoje nazore o tem ali onem vprašanju etike, dragi moj, te bom že sam vprašal. Tu ne gre za »odiranje«, kakor praviš. Kupčija je kupčija in če fant ne ve, kaj počenja, je njegova, ne pa moja krivda. Tedaj je Craigova prvič posegla v pogovor.

— Kaj pa če bi hotela baronova rodbina kupiti sliko od vas — ali bi jo prodali? — je vprašala.

— Seveda ne, — je odgovoril sir Walter odločno. — Sicer mi je pa Fairwater pravi zastopnik pisal, naj se odrečem nakupu, pa ne razumem, čemu naj bi to storil. Kot rečeno — kupčija je kupčija. Fairwater je hotel denar — jaz pa sliko. Oba imava, kar sva hotela — vsaj jaz sem dosegel svoj cilj — in s tem je zadeva urejena.

— Tako? — je dejala dekle in nekaj posebnega v njenem glasu je prisililo Petra, da se je ozrl na njo. Videl je, da nepremično gleda sira Waltera in da je izraz njenega obraza nekam čuden. Bila je blede in oči so se ji iskrale. In ko jo je tako opazoval, je spoznal, da je v njenem vedenju že dalj časa nekaj čudnega. Od trenutka, ko so vstopili v galerijo, je bila vsa iz sebe. Prvotno je mislil, da je po naravi plaša in da sir Walter tako vpliva na njo. Zdaj je opazil, da tiči za tem še nekaj drugega.

— In tako, — je zaključil sir Walter svoje predavanje, — ste videli vse, kar sem vam mogel pokazati. Ali se naj vrnemo k moji ženi? Najbrž bo v sobi.

Sir Walter se ni zmotil. V veliki sobi z razgledom na vrt so našli lady Bellerbyjevo, ki pa ni bila sama. Zabavala se je baš z nekom in Peter je debelo pogledal, ko je zagledal njenega kavalirja. Bil je mož nizke, okrogle postave, srednjih let. Mogel bi biti kdorkoli od trgovca na počitnicah do zakonitega politika.

— O, Waltere, — je dejala lady Bellerby, ko so vstopili, — evo novega ljubitelja umetnosti. To je gospod Gibbs, ki je prišel pogledat tvoje slike. Moraš biti prijazen z njim, ker je kupil vstopnico za naš plesni večer.

Gibbs je vstal in se vpludno priklonil. — Upam, gospod, da mi oprostite, da sem kar tako prilomastil v vašo hišo. Mudim se baš v Sandhavenu in slišal sem toliko zanimivega o vaši zbirki, da sem sklenil kot amater...

— Seveda, seveda! Zelo me veseli, — je dejal sir Walter ves srecen. Veselil se je od srca, kajti spadal je med one zbiralce, ki bi svojih zbirk sploh ne bili veselili, če bi se ne mogli pohvaliti z njimi. Čeprav v drugih pogledih ni bil nič manj snob, kakor je pričala njegova zunanost in vedenje, vendar je bil vedno pripravljen pokazati svoje slike vsakemu, kdor jih je hotel pohvaliti.

Ameriški zagovor amerikanizma

Nove produkcijske metode kličejo po novem pravnem redu

V Newyorku je izšla nedavno zanimiva knjiga, v kateri razpravljajo razni avtorji o problemih, izvirajočih iz mehanizacije proizvodnje. V praksi so ljudje vedno pripravljeni proglasiti za splošno dobro to, kar jim leži na sru, čeprav ni izključeno, da napravi dotična stvar na drugi strani večjo škodo, nego je korist, katero prinaša na eni strani. Urednik omenjene knjige pod naslovom »K civilizaciji?« je znani napredni sociolog in zgodovinar prof. Charles Beard. Knjiga pomeni v bistvu zbirko odgovorov kritikom, ki obsojajo sedanjo tendenco v industriji in hrepene po enostavnosti starih časov.

Prof. Beard v svojem uvodu ugovarja, da bi pomenjala sedanja doba strojev, da se je kontinuiteta iz preteklosti pretrgala. Nasprotno, po njegovem mnenju je naša doba nadaljevanje preteklosti, kajti človek si je vedno prizadeval z mehaničnimi sredstvi olajšati si ročno delo, čeprav njegovo prizadevanje v starih časih ni bilo tako intenzivno, kakor je sedaj. Glavno prizadevanje je, ali je prišel človek zdaj v položaj, ko standardizira stroj njega in njegovo delo. Citiran je nemški pisatelj, ki je dejal, da se v Ameriki standardizirajo ne samo stroji, temveč tudi ljudje. »Vsi ti gladko obriti možje, vsa ta dekleta z obrazci lutk, so kakor iz Fordove tovarne, izdelana ne na tučate, temveč na tisoče. V nobeni drugi državi ni bil poedinec stlačen v tako enoličnost, kakor je v Ameriki.«

Do gotove meje dopuščajo resničnost te trditve tudi ameriški avtorji omenjene knjige. Priznavajo tudi, da duh strojev duši v človeku prirojeno ljubezen do lepote in do umetnosti. Kot primer se navaja samotno zanemarjanje lepote ob cestah iz Bostona do St. Francisca, kjer so krasne drevorede in nasade uničili z reklamnimi deskami in ostudnimi bencinskimi stanicami. Razvoj strojev je sicer povečal možnost zaposlitve, na drugi strani pa stroj s svojo veliko kapaciteto množi v mnogih primerih število brezposelnih. Amerika pa ni edina dežela, kjer so stroji na zmagovitem pohodu. V knjigi so zanimive informacije o razmnožitvi in razvoju strojev na Japonskem, pa tudi o znanstvenem duhu, v katerem tam proučujejo v posebnih zavodih probleme industrije.

Avtorji člankov v knjigi »K civilizaciji?« izpodbijajo naziranja, da moderni stroji brezpogojno uničujejo umetniške in duhovne strani življenja. Navaja se zanimiv primer ročne in strojne izdelave žebeljev. V starih časih je moral delavec dan za dnem rezati tenke paličice železa in kovati iz njih žebelje. To je bilo enostavno in dolgočasno delo, gotovo neprijetno bolj dolgočasno, kakor sedeti za strojem, ki opravlja to delo z neprimerno večjo hitrostjo. Večji uspeh dosežemo z manjšim trudom in mnogo večjo hitrostjo, če dela za nas stroj. Na drugi strani

pa stroj ni potreben za specializirano umetniško delo, kjer rabi človek svoje možgane in okus prav tako, kakor svoje roke. Ni pa nobenega razloga, da bi tako osebno delo ne moglo napredovati tudi v dobi strojev. Saj vidimo povsod, da v resnici tudi napreduje. Velika gospodarska dobitna strojev je za človeka v tem, da more uživati več življenjskih dobrot, kakor jih je v starih časih, ko je imel za delo samo roke. Do gotove meje je stroj standardiziral človeško delo, obenem je pa povečal možnost konzuma in užitek ter razširil obseg življenja.

Zelo zanimivo je naziranje o vplivu mehanizacije v Ameriki srbskega avtorja članka v omenjeni knjigi, ki je preživel v Zedinjenih državah 54 let. On pravi, da so se obenem z razvojem ameriške industrije naglo razvijale tudi znanstvene, socialne in umetnostne ustanove. Njihov razvoj so omogočili bogati darovi ameriških industrijcev. Mehanizacija in idealizem gresta roko v roki. Avtor zaključuje z besedami: »Ta spojitev z duhom idealizma me je privedla do prepričanja, da sem storil prav, ko sem pred 54. leti zapustil svoje drage srbske vole in pobegnul v deželo strojev.«

Vsi, ki so prispevali v knjigo »K civilizaciji?« pa vztrajajo na trditvi, da ni treba samo razmnoževati enotnih dobrin, temveč skrbeti tudi za razvoj znanosti in umetnosti ter za vse ono, kar lajša in slajša človeku življenje. Če primerjamo dobo strojev s primitivnimi časi, se prepričamo, da so stroji pomagali človeku v prizadevanje doseči te ideale. Delavec se mora sicer res ukloniti industrijski disciplini, zato je pa na vseh drugih poljih življenja svoboden.

Knjiga je obramba modernizma proti srednjeveštvu. Njena posebna vrednost je v naglašanju, da človek ne potrebuje samo gmotnih dobrin in da stroji ne stori v službi človeštva v polni meri svoje dolžnosti, če pomagajo človeku do višjih dobrin življenja. V nekaterih prispevkih pozivajo avtorji predstavnike industrije, naj priznajo to svojo odgovornost zlasti pri gradnji, zunanjem licu in snagi v svojih tovarnah. Delavci morajo delati v zdravih, prijetnih in udobnih razmerah, da jim je po možnosti tudi delo užitek, kakor počitek po delu. Zanimivo je, da prihaja to naglašanje človeškega elementa v strojni proizvodnji iz Amerike, ki velja navadno za deželo, kjer mehanizacija pogosto ne pozna nobene meje.

Prispevki v omenjeni knjigi so sicer v vsakem pogledu zanimivi, toda problema ne primejo pri koreninah. Dokler se je treba posebej potegovati za človeški element v mehanizaciji življenja, smo s tem že priznali, da je ta najvažnejši činitelj potisnjen k tlom in da naša gospodarska in socialna organizacija ta pritisk omogočata. V takih razmerah je navezan tudi nezadržani človeški činitelj deloma na miloščino, odvisno od plemenitih src zgoraj. Plemenita srca pa še ne pomenijo rešitve gospodarskega in socialnega problema, čeprav jih je mnogo. Nove produkcijske metode kličejo po novem pravnem redu prav tako, kakor hoče imeti avtomobilski promet nov vzorni red na cestah.

Fakulteta zakonskih ved

Na bostonski univerzi so otvorili te dni fakulteto zakonskih ved, na katero se je vpisalo že 163 slušateljev in slušateljic. Na fakulteti bodo predavali profesorji ločeno za slušatelje in slušateljice o fiziologiji zakonskega življenja in sploh o vsem, kar je v zvezi z zakonom. Veliko pozornost bodo posvečali tudi kuharski umetnosti. Vodstvo fakultete stoji namreč na stališču, da je dobra kuhinja najtrdnjša opora zakonskega življenja.

Nevestam priporoča fakulteta obedovati vsaj dvakrat v tednu z ženini v restavracijah, da spoznajo njihov okus, kajti sicer jim v zakonu vsaj prve dni ne morejo ustreči, a baš prvi dnevi so važni. S predavanji bodo združene tudi praktične vaje, zlasti v negi otrok. Pri fakulteti organizirajo vzorne dečje jaslice. Absolvence fakultete in tečajev za negovanje otrok dobe po izpitih pravico do naslova »doktorica zakonskih ved«.

Demonstacije proti nemškemu filmu

V ponedeljek zvečer je prišlo v kinu »Avion« v Pragi do demonstracij proti nemškemu govorečemu filmu. Nastopiti je morala policija, ki je demonstrante izgnala iz kina, nekatere pa tudi aretirala. Gre za film »Nesmrtni potepuh«, ki smo ga videli tudi v Ljubljani. Ko se je v začetku pokazala na platnu slika z nemškimi znaki in napisom »Ti moja krasna domovina«, so nekateri vstali in protestirali proti tendenciozni nemški propagandi. Sledili so protesti proti filmu od vseh strani in kmalu je nastal tak truš, da se godba sploh ni slišala. Morali so predstavo prekiniti in prižgati luči.

Nekateri gledalci so vstali in začeli govoriti o vplivu nemškega filma na češko občinstvo. Govornikom so vsi pritrdjevali, samo redki Nemci med občinstvom so se zavzeli za nemški film. Čehi so zapeli »Hej Slovani« in »Kde domov mu je«. Del občinstva je takoj vstal, nekateri so pa ostenativno obsedeli. V naslednjem hipu je vdril v kino policija in začela vse stoječe in prepevajoče izganjati. Neki Nemec je vstal in označil priletnega gospoda s sokolskim znakom za iniciatorja demonstracije. Policija je dotičnega gospoda aretirala. Aretirana sta bila tudi neki praški advokat in invalid. Po demonstraciji se je predstava nadaljevala. Pred kinom se je nabralo mnogo občinstva, zlasti študentov, ki so dajali duška ogorčenju nad nemškim filmom in nastopom policije.

Spominjajte se slepih!

Svojim poslovnim prijateljem kakor tudi ostalemu cenjenemu občinstvu sporočam, da sem s 15. septembrom

preselil svoje poslovne prostore
iz Kolodvorske ulice na

Krekov trg 10

(nasproti Mestnega doma)

V zvezi s tem sem znatno razširil svojo trgovino ter bom odselej vodil poleg priznanih znamk (PHOENIX in ILIRIJA) šivalnih strojev ter »ANKER« koles in vseh v to stroko spadajočih posameznih delov, tudi OTRŌSKE VOZICKE, od preproste do najfinejše (inozemske) izdelave. Geslo pa mi bo ostalo kakor do sedaj: Dobro blago za solidno ceno.

Za obilen obisk se priporočam
JOSIP KVEDER, Ljubljana, Krekov trg št. 10

Srečke za IV. razred državne razr. loterije so dospele

Opozarjamo naše igralce, da je čas za obnovo srečk do 1. oktobra. Zrebanje pa se bo vršilo dne 6. oktobra. Kdor hoče igrati v V. razredu (milijonskem) naj pravočasno zamenja srečko, da ne bo prepozno. Nekaj srečk je tudi še za IV. razr. na razpolago.

Zadružna hranilnica r. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

Strojepisni pouk

se vrši vsaki dan zvečer od 6 ure dalje. Če želijo začetniki in izvežbanec učna ura 4 Din. Vpisovanje vsaki dan od 6.— 1/2 ure zvečer. Christofor učni zavod Ljubljana, Domo branska c. 7/1 3294

Za soboslikarska dela se priporoča Fr. Ambrož, Ljubljana, Rimska cesta 11. — Najnovejši vzorci. Cene nizke. 2479

Uradnik

večleten pisarnovodja v odv. pisarni in trg. podjetju, perfekten slov., nemški in srbo. arh. korespondent, knjigovodja, stenograf, strojepisec išče službe. Ponudbe pod »Perfekt« na upravo »Slov. Narodac.« 2211

Deske III a za obijanje kratke za mizarje oblane za pode — — — — — po zelo nizki ceni »ILIRIJA«, LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 46. Telefon 2820 in 25—95. 71/7

Ako želite kupiti
NA OBROKE
obrnite se na
Kreditno zadrugo
detalnih trgovcev
r. z. o. z. v Ljubljani

Želodčno tinkturo

preizkušeno, proti zaprtju in drugim težkočam želodca priporoča dr. G. Piccoli, lekarnar v Ljubljani. 58/1

Vezenje nevestinih oprem, zaves, pregrinjaj

najcenejše in najfinejše

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana

(poleg hotela Strukelj)

Entljanje, azuriranje, predtiskanje takof!

Vse

knjige

ki jih rabiš.

kupi

— — — — —

v knjigarni
Tiskovne zadruge
LJUBLJANA, Prešernova ul. 54.

Knjigarna ti da pri nakupu šolskih knjig brezplačno lepo knjigo po izbiri.

Kranjska hranilnica objavlja tužno vest, da je njen blagajniški sluga, gospod

JOSIP KURENT

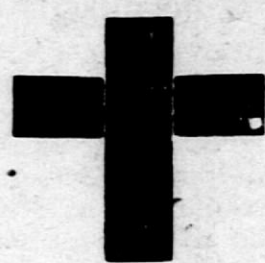
odlikovan l. 1927 s srebrno svetinjo za gradjanske zasluge
nenadoma preminul dne 23. septembra 1930.

Pogreb rajnega bo v sredo dne 24. septembra ob 4. uri iz Knafljeve ulice št. 9 na pokopališče pri Sv. Križu.

Pokojni je služboval nad 40 let vedno z vzorno marljivostjo in zvestobo; zavod ga bo ohranil trajno v častnem spominu.

Ljubljana, dne 23. septembra 1930.

KRANJSKA HRANILNICA

Tvrdba P. Ladstätter & sinovi, tovarna slamnikov
in klobukov javlja pretužno vest, da je njen nepozabni
solastnik, gospod

Ivan Ladstätter

postal dne 21. septembra 1930. ob 23. uri žrtev nesreče v
Budimpešti.

Domžale, 24. septembra 1930.

Nemila usoda nam je vzela nenadoma našega
dobrega in nepozabnega šefa, gospoda

Ivana Ladstätter

ki je postal dne 21. septembra ob 23. uri žrtev nesreče v
Budimpešti.

Domžale, 24. septembra 1930.

Uradniki tvrdke P. Ladstätter & sinovi.